

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
МИНИСТЕРСТВО НА ОКОЛНАТА СРЕДА И ВОДИТЕ

ПЪРВИ ОФИЦИАЛЕН ОТЧЕТ
ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА
ТРЕТИ НАЦИОНАЛЕН ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ ПО
ИЗМЕНЕНИЕ НА КЛИМАТА
2013 – 2020 г.

Юни 2017

Съдържание

Използвани съкращения		
I.	Въведение	3
II.	Основание за разработване на отчета. Описание на механизма за мониторинг и докладване на изпълнението на Третия НПДИК.	3
III.	Отчет за изпълнението на секторните мерки, заложи в Третия Национален план за действие по изменение на климата (2013 – 2020 г.)	3
1.	Сектор „Енергетика“	5
2.	Сектор „Бит и Услуги“	10
3.	Сектор „Промисленост“	16
4.	Сектор „Отпадъци“	18
5.	Сектор „Селско Стопанство“	22
6.	Сектор „Земеползване, промяна в Земеползването и Горско Стопанство“	30
7.	Сектор „Транспорт“	35
8.	Мерки в областта на Образованието и Науката	45
IV.	Обобщена оценка на приложените мерки	48

Използвани съкращения:

НПДИК	Национален план за действие по изменение на климата
РКООНИК	Рамковата конвенция на ООН по изменение на климата
ЗПЗГС	Земеползване, промяна в Земеползването и Горско Стопанство
ПРСР	Програма за развитие на селските райони
ОПОС	Оперативна програма околна среда
НПИ	Национален план за инвестиции
НССЗ	Националната служба за съвети в земеделието
ПГ	Парникови газове
ПУ	План за управление
ПР	Поддържан резерват
КЕВР	Комисия за енергийно и водно регулиране
t CO ₂ екв.	тона въглероден диоксид еквивалент

I. Въведение

В изпълнение на поетите от Република България ангажименти на европейско и международно равнище за ограничаване на емисиите на парникови газове (ПГ), с Решение на Министерския съвет № 439 от 01.06.2012 г. е приет **Трети Национален план за действие по изменение на климата (НПДИК) за периода 2013 – 2020 г.**

НПДИК е инструмент, чрез който се определя рамката на държавната политика в областта на изменение на климата за предвидения период на действие съгласно политиката на Европейския съюз и международните договори в областта на изменение на климата, по които Република България е страна, а именно Рамковата конвенция на ООН по изменение на климата (РКООНИК) и Протокола от Киото.

Третиият НПДИК предвижда конкретни мерки за намаляване на емисиите на ПГ във всички сектори, като тези мерки са съобразени с политиката на страната в областта на изменението на климата и с потенциала на националната икономика за редукция на емисиите.

Представените в НПДИК секторни политики и мерки са формулирани по начин, който да отговаря на основната цел на Плана – намаляване на парниковите газове в България и изпълнение на действащото европейско законодателство в областта на изменение на климата. Обособени са приоритетни оси за развитие на дадения сектор и съответните мерки към всяка приоритетна ос. Те са обобщени за всеки един от секторите, като общият ефект от прилагането им е отразен в сценарии и прогнози за емисиите на ПГ до 2020 г.

Мерките са групирани в две направления – такива с измерим ефект върху намалението на парниковите газове и мерки с косвен ефект, при които също се постига намаление на емисиите, но то е по-трудно измеримо. За всяка мярка са предложени инструменти, които са необходими за нейното прилагане. Те могат да бъдат законодателни изменения, прилагане на законови и подзаконови актове, програми, планове, схеми и др., както и въвеждане на механизми за стимулиране, провеждане на информационни кампании, обучения и др. За всяка мярка са посочени целевите групи, отговорните институции за докладване на изпълнението ѝ, стартирането и срокът за изпълнение, както и необходимият финансов ресурс и източниците за финансиране. Заложен е индикатор за изпълнение, който директно или индиректно е свързан с изчисляването на очаквания ефект, както и целеви стойности по години. Представена е допълнителна информация за мярката, която посочва в кой нормативен акт или стратегически документ е залегнала тя, какви предвиждания са използвани при изчисление на намалението на емисии, каква е връзката между мярката, инструментите, отговорните институции и т.н.

В Плана са заложиени за изпълнение съгласно предвидения времеви график, дейности и мерки за ограничаване изменението на климата и постигане на намаления на емисии на парникови газове в следните сектори: „Енергетика“; сектор „Бит и услуги“ (енергийна ефективност и енергия от възобновяеми източници); сектор „Промисленост“; сектор „Отпадъци“; сектор „Селско стопанство“; сектор „Земеползване, промяна в земеползването и горско стопанство“; сектор „Транспорт“; сектор „Образование и наука“.

II. Основание за разработване на отчета. Описание на механизма за мониторинг и докладване на изпълнението на Третиия НПДИК.

За отчитане изпълнението на мерките и дейностите, залегнали в Третиия НПДИК има предвиден механизъм за мониторинг и докладване. Съгласно този механизъм, изпълнението на НПДИК следва да се отчита през две години, като се изготвят текущи и окончателни отчети. Първият официален отчет за изпълнението на Плана следва да бъде изготвен през 2017 г., а вторият – през 2021 г. Текущите и окончателните отчети на плана се разглеждат и приемат от сформирана за целта междуведомствена работна група, като официалните отчети се внасят за одобрение в Министерския съвет.

Във връзка с мониторинга и докладването на изпълнението на Третия НПДИК (2013-2020 г.), със Заповед № РД-491/08.07.2015 г. на министъра на околната среда и водите е сформирана междуведомствена работна група (МРГ) по координация на изпълнението на НПДИК. Изготвена е нова **Заповед № РД-343/ 25.05.2017 г.** за формиране на МРГ, тъй като са настъпили значителни промени в състава, длъжностите и дирекциите на експертите. В състава на МРГ са включени представители на институциите с компетентност и отговорности по отношение на изпълнението на мерките, залегнали в Плана: Министерство на околната среда и водите, Министерство на енергетиката, Министерство на икономиката, Министерство на регионалното развитие и благоустройството, Министерство на транспорта, информационните технологии и съобщенията, Министерство на земеделието, храните и горите, Министерство на образованието и науката, Министерство на вътрешните работи, Държавна агенция за метрологичен и технически надзор, Изпълнителна агенция по горите, Агенция за устойчиво енергийно развитие, Агенция „Пътна инфраструктура“, Комисия за енергийно и водно регулиране, Национален статистически институт, ДП „Национална компания железопътна инфраструктура“.

В съответствие със заложената структура в част мониторинг и докладване на изпълнението на Третия НПДИК в отчета е представена информация за заложените в Третия НПДИК по сектори и приоритетни оси, мерки с пряк и косвен ефект върху намалението на емисиите на парникови газове, в т.ч. анализ на изпълнението – мерки, които са изпълнени/неизпълнени/частично изпълнени в рамките на отчетния период, мерки, чието прилагане продължава или предстои, постигане/непостигане на междинните цели, по-важни постижения през периода, оползотворени финансови ресурси, проблеми при изпълнението, причини за неизпълнение/частично изпълнение/забава на мерки или за непостигане на целите, както и постъпили предложения от членовете на МРГ за промени/актуализация/отпадане на мерки.

Настоящият първи официален отчет на Третия НПДИК обхваща периода от началото на действие на плана (2013 г.) до края на 2016 г. (за мерките с определени целеви стойности към тази година), като се отчитат и постигнатите резултати по отношение на мерки, стартирали преди приемането и началото му на действие. По отношение на част от мерките, които не са обвързани с конкретни целеви стойности за 2016 г. е включена и информация, актуална към момента на приемане на настоящия отчет от МРГ.

Първият официален отчет за изпълнението на Третия НПДИК е разработен в съответствие с изпратената информация от членовете на МРГ, като са съобразени постъпилите бележки и предложения за корекции и допълнения. **Окончателният първи официален отчет за изпълнението на Третия НПДИК е одобрен с Решение № 803 от 22 декември 2017 г. на Министерски съвет.**

III. Отчет за изпълнението на секторните мерки, заложи в Третия Национален план за действие по изменение на климата (2013 – 2020 г.)

В настоящият отчет са оценени 87 мерки, чиито период на действие обхваща периода 2014 - 2016 г. или са започнали да действат преди отчетния период, в това число:

- Сектор „Енергетика“ - 13
- Сектор „Бит и Услуги“ - 9
- Сектор „Промисленост“ - 3
- Сектор „Отпадъци“ - 11
- Сектор „Селско Стопанство“ – 16
- Сектор „Земеползване, промяна в Земеползването и Горско Стопанство“ – 16
- Сектор „Транспорт“ – 15
- Мерки в областта на Образованието и Науката - 5.

1. СЕКТОР „ЕНЕРГЕТИКА“

Обща информация за сектор „Енергетика“

Сектор „Енергетика“, за целите на настоящия План, обхваща следните дейности:

- ❖ производство и пренос на електрическа енергия, включително по комбиниран начин;
- ❖ производство и пренос на топлинна енергия за обществени нужди;
- ❖ пренос на природен газ (поддържане на налягането от компресорни станции).

Парниковите газове, за които е отговорен сектор „Енергетика“, са с най-голямо и нарастващо участие в общите емисии, което определя тяхната първостепенна важност за изпълнението на националните цели за намаляването им.

Таблица 1. Трендове и структура на емисиите на ПГ

	2000	2005	2010	2012	2014	2015
Общи емисии, млн.тона CO ₂ екв., в т.ч.:	59,4	63,7	60,3	60,5	57,5	61,5
Сектор „Енергетика“ (производство на електро- и топлоенергия)	24,1	27,1	31,6	31,6	29,0	30,3
Дял на сектор „Енергетика“, %	40,5	42,5	52,4	52,2	50,4	49,2

Приоритетни оси за развитие на сектора

Мерките, насочени към намаляване на емисиите на ПГ в сектор „Енергетика“, са групирани в пет приоритетни оси, както следва:

- **Приоритетна ос 1:** Нисковъглеродно производство на електрическа енергия от въглищни централи;
- **Приоритетна ос 2:** Намаляване на въглеродния интензитет на електроенергийния микс;
- **Приоритетна ос 3:** Модернизирано развитие на системата за централно топлоснабдяване;
- **Приоритетна ос 4:** Ускорено навлизане на децентрализирано производство на енергия;
- **Приоритетна ос 5:** Развитие на нисковъглеродни мрежи за пренос и разпределение на електрическа енергия и природен газ.

СЕКТОР ЕНЕРГЕТИКА

Приоритетна ос 1 НИСКОВЪГЛЕРОДНО ПРОИЗВОДСТВО НА ЕЛЕКТРИЧЕСКА ЕНЕРГИЯ ОТ ВЪГЛИЩНИ ЦЕНТРАЛИ

Мярка 1. Повишаване ефективността на производството в съществуващи въглищни централи

Описание на мярката и дейностите по изпълнението

През периода на изпълнение на Националния план за инвестиции (НПИ) са включени за реализация голям брой инвестиционни проекти, като всички са планирани за изпълнение в един продължителен 5-6 годишен срок. По тази причина отчитането на ефекта от тяхното изпълнение изразен в "спестени" емисии е възможно след окончателното приключване на всеки проект и въвеждането на съоръжението в експлоатация. Признаването на отчетените от операторите намалени емисии на парникови газове става само след представяне от тяхна страна на съответните доклади, изготвени от независими верификационни органи.

Оценка на ефекта

За периода на изпълнение на мярката до 2014 г. са получени необходимите доклади за реализирани спестени емисии на CO₂ от операторите ТЕЦ „Бобов дол“-ЕАД и „ВИДАХИМ“-АД в размер на **23 794 тона CO₂ екв.**

Мярка 2. Подмяна на горивото – от въглища към природен газ

Описание на мярката и дейностите по изпълнението

В НПИ няма включени за реализация инвестиционни проекти за промяна на горивна база за производство на електрическа енергия от въглища към природен газ.

От страна на Министерство на енергетиката е постъпило предложение за отпадане на мярката, тъй като същата е икономически нецелесъобразна за операторите на инсталации работещи на въглища.

Мярка 1. (Мярка с косвен ефект) Пилотни проекти с чисти въглищни технологии

Към края на 2016 г. в НПИ няма включени за реализация инвестиционни проекти за промяна на горивна база за производство на електрическа енергия от въглища към природен газ.

Мярка 2. (Мярка с косвен ефект) Геоложки проучвания за хранилища на емисии на CO₂

За отчетния период няма постъпили заявления за проучване на места за съхранение на CO₂.

Мярка 3. (Мярка с косвен ефект) Въвеждане на задължителни изисквания за ефективност на нови въглищни централи

Съгласно чл. 21, ал.1, т.3 от Закона за енергетиката (ЗЕ), КЕВР приема подзаконовите нормативни актове, предвидени в ЗЕ, но няма законодателна инициатива.

Приоритетна ос 2: НАМАЛЯВАНЕ НА ВЪГЛЕРОДНИЯ ИНТЕНЗИТЕТ НА ЕЛЕКТРОЕНЕРГИЙНИЯ МИКС

Мярка 1. (Мярка с пряк ефект) Увеличаване на комбинираното високоефективно производство

Описание на мярката и дейностите по изпълнението

Енергийната стратегия на Р България предвижда през 2020 г. електрическата енергия, произведена по комбиниран начин да достигне до 15% в електроенергийния микс. Съгласно чл. 21, ал. 1, т. 8 от ЗЕ, КЕВР осъществява регулиране на цените в случаите, предвидени в ЗЕ, като утвърждава пределни цени на топлинната енергия и определя преференциални цени на електрическата енергия, произведена по високоефективен комбиниран начин от централи с комбинирано производство на електрическа и топлинна енергия, при прилагане на метода на ценово регулиране „норма на възвръщаемост на капитала“. През 2013 г. на 36 дружества - производители на електрическа енергия по комбиниран начин, са издадени 38 сертификата за произход, а през 2014 г., на 31 дружества - са издадени 34 сертификата. Съгласно указания на КЕВР, приети с протоколно решение №30/24.2.2014 г. за образуване на цените на топлинната енергия и на електрическата енергия от комбинирано производство се отчитат верифицираните количества емисии на парникови газове,

както и разпределените на дружествата безплатни квоти по чл. 10в и чл. 10а от Директива 2003/87/ЕО.

Оценка на ефекта

Към края на 2014 г. произведената енергия е 4 446 147 MWh при целева стойност 3 839 000 MWh произведена енергия. Разликата между целева и отчетна стойност е с 607 147 MWh повече произведена енергия. Спестените емисии в резултат са 168 683 тона CO₂ екв. Към края на 2016 г. произведената енергия е 3 540 702 MWh при целева стойност 13 563 000 MWh произведена енергия. Разликата между целева и отчетна стойност е с 10 022 298 MWh по – малко произведена енергия. Спестените емисии в резултат са 134 330 тона CO₂ екв.

Мярка 1 (Мярка с косвен ефект) - Институционална подкрепа за инвестиции в беземисионни електрогенериращи мощности - ядрена енергия

Описание на мярката и дейностите по изпълнението

Мярката води до стимулиране производството на електрическа енергия от ниско- и беземисионни източници. Енергийната стратегия на Р България предвижда подкрепа за ядрената енергетика не само като перспективен ресурс за производство на беземисионна електрическа енергия, но и поради натрупания успешен опит и професионален капацитет за опериране на ядрени мощности.

Очаквания резултат от изпълнението на мярката е 45% дял на ядрената енергия в електро-производствения микс. Има предложение от страна на Министерство на енергетиката за актуализация на целевата стойност г., тъй като тя е актуална при включен проект за изграждането на нова ядрена мощност - АЕЦ „Белене“.

Оценка на ефекта

Съгласно Бюлетина за състоянието и развитието на енергетиката на Република България дела на ядрената енергия в електроенергийния микс по години е следния:

- за 2013 г. – 35,8 %;
- за 2014 г. – 37 %;
- за 2015 г. – 31,3 %;
- за 2016 г. – 35 %;

Мярка 2 (Мярка с косвен ефект) Увеличаване дела на електрическата енергия от възобновяеми източници в електроенергийния микс

Описание на мярката и дейностите по изпълнението

Съществен принос за намаляване на въглеродната интензивност на електроенергийния микс на страната има производството на електрическа енергия от възобновяеми източници. Националната политика в тази област е добре развита чрез приетите Национален план за действие в областта на възобновяемата енергия до 2020 г. и Закон за енергията от възобновяеми източници.

Индикатор за изпълнение на мярката е достигане на 15 % дял на електрическата енергия от ВИ в брутното крайно потребление на енергия.

Национални цели за дял на електрическата енергия от ВИ в брутното крайно потребление на енергия, съгласно НПДЕВИ:

- за 2013 г. - 15 %
- за 2014 г. - 16,7 %;
- за 2015 г. - 18,6 %
- за 2016 г. - 19,0 %

Оценка на ефекта

Отчетените стойности за дела на електрическата енергия от ВИ в брутното крайно потребление на енергия са както следва:

- През 2013 г. - 18,9 % или 6970 GWh;
- През 2014 г. - 18,9 % или 7075 GWh;
- През 2015 г. - 19,1 % или с 0.5 % ВИ в брутното крайно енергийно потребление.

Нетните намаления на емисиите на парникови вследствие увеличаване дела на енергията от ВИ за производство на електрическа енергия достигат стойности:

- 3 530 863 tCO₂eq за 2013 г.
- 3 837 358 tCO₂eq за 2014 г.
- за 2015 – 4 095 554 tCO₂eq.
- за 2016 – 3 237 239 tCO₂eq.

Мярка 3 (Мярка с косвен ефект) Увеличаване капацитета за производство на ПАВЕЦ

Мярката е необходима за балансиране производството на електрическа енергия от вятърни централи, които се очаква да допринесат за изпълнение на 30% от националната цел в сектор електропроизводство през 2020 г.

По тази мярка в НПИ е включен инвестиционния проект на „НЕК“-ЕАД за „Изграждане на язовир „Яденица“. Проектът е предвиден в НПИ за реализация в срок от 8 години - за периода от 2013 до 2020 г. По мотивирани причини реализацията на този проект е забавена.

Приоритетна ос 3: МОДЕРНИЗИРАНО РАЗВИТИЕ НА СИСТЕМАТА ЗА ЦЕНТРАЛНО ТОПЛОСНАБДЯВАНЕ

Мярка 1. Увеличаване дела на отопление и охлаждане от възобновяеми източници

Описание на мярката и дейностите по изпълнението

Мярката цели създаване на условия за устойчиво развитие на топлофикационния сектор в Р България и замяна на част от използваните конвенционални горива за производства на топлинна енергия с възобновяеми източници. Предвидено е поетапно навлизане на възобновяемата топлинна енергия, започвайки от 2 % през 2014 г. и достигайки 10 % от произведената топлинна енергия, да бъде от възобновяем източник, основно биомаса. Направено предложение (от АУЕР) за промяна на индикатора за изпълнение "MWh произведена топлинна енергия", като същият да придобие вида "MWh произведена годишно енергия от ВИ за отопление/охлаждане", с оглед на това, че в ЗЕВИ е обхваната цялата енергия за отопление/охлаждане, а не само топлофикационния сектор.

Оценка на ефекта

Националната цел за дял на енергията от ВИ за отопление/охлаждане в брутното крайно потребление на енергия за 2014 г. съгласно НПДЕВИ е 19,8 %. Изпълнението е 28,3 % дял на енергията от ВИ за отопление/охлаждане в брутното крайно потребление на енергия през 2014 г. (по данни на Евростат). Целта е преизпълнена с 8,5 %.

Целевата стойност съгласно ТНПДИК е 70 000 MWh произведена енергия към 2014 г. и 256 000 MWh произведена енергия към 2016 г.

По данни на Евростат произведената енергия от ВИ за отопление/охлаждане по години е следната:

- През 2013 г. са произведени - 13 287 275 MWh;

- През 2014 г. количеството е 12 644 889 MWh и
- 13 335 323 MWh са произведени през 2015 г.

Като резултат нетните намаленията на емисии на парникови газове от използването на топлинна и охладителна енергия от ВИ достигат стойности:

- 4 113 740 tCO₂eq за 2013 г.;
- 3 914 985 tCO₂eq за 2014 г.
- за 2015 г. – 3 756 538 tCO₂eq
- за 2016 г. – 4 039 878 tCO₂eq

За периода 01.01.2013 г. - 31.12.2015 г. инсталираната ВЕИ мощност възлиза на 62 MW.

Мярка 1. (Мярка с косвен ефект) Рехабилитация на съществуващи и изграждане на нови нисковъглеродни топлоснабдителни мрежи.

Независимо от предвидените мерки в приетата „Национална програма за стабилизиране и развитие на топлофикационния сектор в България“ през периода 2013 – 2016 г. някои топлофикационни дружества в страната са реализирали със собствени финансови средства инвестиционни проекти или етапи от проекти, включени в НПИ.

Приоритетна ос 4: УСКОРЕНО НАВЛИЗАНЕ НА ДЕЦЕНТРАЛИЗИРАНО ПРОИЗВОДСТВО НА ЕНЕРГИЯ

Мярка 1. (Мярка с косвен ефект) Предоставяне на публична информация за ресурси, състояние и планове за развитие на електроенергийните мрежи

През 2014 г. е създадена информационна платформа за постигане на оперативна съвместимост на пространствени данни и услуги за ползване от държавната администрация и гражданите по отношение на възобновяемите енергийни източници.

Мярката е изпълнена успешно.

Приоритетна ос 5: РАЗВИТИЕ НА НИСКОВЪГЛЕРОДНИ МРЕЖИ ЗА ПРЕНОС И РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА ЕЛЕКТРИЧЕСКА ЕНЕРГИЯ И ПРИРОДЕН ГАЗ

Мярка 1. (Мярка с косвен ефект) Енергийна ефективност при транспортиране на енергия и въвеждане на „умни“ мрежи и съоръжения за съхранение на енергия

В съответствие с правомощията на КЕВР по чл. 21, ал. 1, т. 20 от ЗЕ, е прието Решение № ИС-1 от 31.07.2013 г., с което по т. 2 се препоръчва инсталиране на интелигентни системи за измерване на електрическата енергия до 20 %, но не по-малко от 10 % до 2020 г., като въвеждането да се финансира с публични средства по европейски програми, което да не води до увеличение на цените на крайните клиенти. Решението е публично достъпно на интернет страницата на КЕВР <http://www.dker.bg/docsbg.php?d=3&subD=97>.

2. СЕКТОР „БИТ И УСЛУГИ“ (ЕНЕРГИЙНА ЕФЕКТИВНОСТ И ЕНЕРГИЯ ОТ ВЪЗОбНОВЯЕМИ ИЗТОЧНИЦИ)

Приоритетни оси за развитие на сектора

Мерките, насочени към намаляване на емисиите на ПГ в сектор „Бит и услуги“ (енергийна ефективност и енергия от възобновяеми източници), са групирани в четири приоритетни оси, както следва:

- **Приоритетна ос 1:** Проактивна национална политика за стимулиране на ефективното използване на енергийни ресурси и икономически целесъобразното развитие на ВЕИ;
- **Приоритетна ос 2:** Подобряване на енергийните характеристики на сградите. Подобряване ефективността и реализиране на икономия в крайното потребление на горива и енергия;
- **Приоритетна ос 3:** Повишаване ефективността на преобразуване на първичен енергиен носител;
- **Приоритетна ос 4:** Насърчаване децентрализираното производство на енергия, в това число енергия от ВЕИ.

СЕКТОР „БИТ И УСЛУГИ“

Приоритетна ос 1: ПРОАКТИВНА НАЦИОНАЛНА ПОЛИТИКА ЗА СТИМУЛИРАНЕ НА ЕФЕКТИВНОТО ИЗПОЛЗВАНЕ НА ЕНЕРГИЙНИ РЕСУРСИ И ИКОНОМИЧЕСКИ ЦЕЛЕСЪОБРАЗНОТО РАЗВИТИЕ НА ВЕИ

Мярка 1. Изпълнение на мерките в програма за ускорена газификация (ПУГ) на Република България

Описание на мярката и дейностите по изпълнението

Енергийната стратегия на Р България до 2020 г. предвижда създаване на условия за достъп до газоразпределителна мрежа на 30 % от домакинствата в страната към 2020 г. и за замяна на използваната електрическа енергия за отопление, което би довело до над 1 млрд. лв. спестени разходи за енергия на домакинствата.

Във връзка с изпълнението на мерките в ПУГ, през август 2013 г. в КЕВР е проведено обществено обсъждане на доклад относно одобряване на 10-годишен план за развитие на преносната мрежа (2013-2022 г.), представен от „Булгартрансгаз“ ЕАД. Планът е в съответствие с целите по отношение на битовата газификация в Енергийната стратегията на Р България до 2020 г.

В съответствие с правомощията на КЕВР по ЗЕ и Наредба № 3 от 21.03.2013 г. за лицензиране на дейностите в енергетиката, Комисията одобрява бизнес планове на газоразпределителните дружества, в инвестиционните програми на които са заложили средства за развитие на газоразпределителните мрежи. В утвърждаваните от Комисията цени на газоразпределителните дружества се признават средства за инвестиции, в съответствие с одобрените бизнес планове.

Оценка на ефекта

От м. март 2013 г. се изпълнява проект „Мерки за енергийна ефективност при крайните потребители на природен газ“ (DESIREE), с краен получател на помощта домакинствата в България. В края на 2013 г. с Европейската Банка за възстановяване и развитие е подписано - Споразумение за безвъзмездна помощ на стойност 10,5 млн. евро от МФК. Целта на проекта е стимулиране на битовата газификация, чрез подпомагане на първоначалната инвестиция на около 10 000 домакинства за присъединяване към съществуващата газоразпределителна мрежа - 10 млн. евро ще бъдат предоставени на крайните бенефициенти под формата на твърда сума от 1 000 евро на домакинство за инсталации с високо ефективни бойлери и котли и 1 200 евро на домакинство за инсталации с кондензационни бойлери.

Приоритетна ос 2: ПОДОБРЯВАНЕ НА ЕНЕРГИЙНИТЕ ХАРАКТЕРИСТИКИ НА СГРАДИТЕ. ПОДОБРЯВАНЕ НА ЕФЕКТИВНОСТТА И РЕАЛИЗИРАНЕ НА

Мярка 1. Саниранена сгради, , публична и държавна собственост сРЗП над 250 м²

Описание на мярката и дейностите по изпълнението

Мярката е включена в Национален план за действие по енергийна ефективност (НПДЕЕ) 2014-2020 г. Тя се отчита ежегодно с годишните отчети за изпълнението на НПДЕЕ, които се одобряват от Министерски съвет и се изпращат в ЕК. Годишните отчети са публично достъпни на Интернет страницата на Агенция за устойчиво енергийно развитие (АУЕР).

Съгласно изготвения през 2017 г. отчет за изпълнението на НПДЕЕ за периода 2014-2016 г. са сертифицирани 662 сгради (РЗП 3 097 246 м²), притежавани от държавната администрация. От тях 150 сгради (РЗП 817 853,3 м²) отговарят на минималните енергийни характеристики, което представлява 10,9 % от общата РЗП на всички държавни сгради в страната.

Съгласно изготвения през 2017 г. отчет за изпълнението на НПДЕЕ за периода 2014-2016 г. са обследвани общо 2 685 публични сгради, а спестяванията на енергия от изпълнението на предписанията в обследването мерки възлизат на 619,9 GWh/г.

Мярка 2. Въвеждане на задължителна схема за енергийна ефективност (намаляване потреблението на горива и енергия в крайното енергийно потребление)

Описание на мярката и дейностите по изпълнението

Схемата за задължения за енергийни спестявания е въведена с чл. 7 от Директива 2012/27/ЕС и е транспонирана в националното законодателство в разпоредбите на чл. 14 от Закона за енергийна ефективност (ЗЕЕ).

Мярката е включена в НПДЕЕ - „Схеми за задължения по енергийна ефективност и алтернативни политически мерки - Изпълнение на индивидуални цели за енергийни спестявания", като изпълнението ѝ се отчита ежегодно".

С Националната схема за енергийна ефективност се въвеждат индивидуални цели за енергийни спестявания на търговци с всички видове енергии и горива. Задължените лица подават в АУЕР ежегодна информация за напредъка по изпълнението на целите си. Съгласно изготвения през 2017 г. отчет за изпълнението на НПДЕЕ за периода 2014-2016 г. общата оценка на ефекта от изпълнението на мярката възлиза на 557,5 GWh/г.

Постъпило предложение от старна на Министерство на енергетиката - "Плана за действие за устойчиво енергийно развитие на Столична община" да бъде преместен в Мярка 2. (Мярка с косвен ефект) „Въвеждане на стандарти за устойчиви сгради и енергиен мениджмънт", тъй като е в пряка зависимост със изискванията на чл. 63 от ЗЕЕ.

С изискванията на чл. 63 от ЗЕЕ се задължават собствениците на сгради с РЗП над 250 м² (вкл. общинските и държавните администрации) да извършват управление на енергийната ефективност чрез организиране на изпълнението на програмите по чл. 12, ал. 2 от ЗЕЕ, както и на други мерки за повишаване на енергийната ефективност и да представят в АУЕР информация за постигнатия ефект от изпълнените мерки, вкл. за очаквания ефект от бъдещи такива.

Общинските и държавните администрации в страната изготвят ежегодни отчети за управлението на енергийната ефективност по утвърден от изпълнителния директор на АУЕР образец и се представят в АУЕР не по-късно от 1 март на годината, следваща годината на изпълнението на дейностите и мерките.

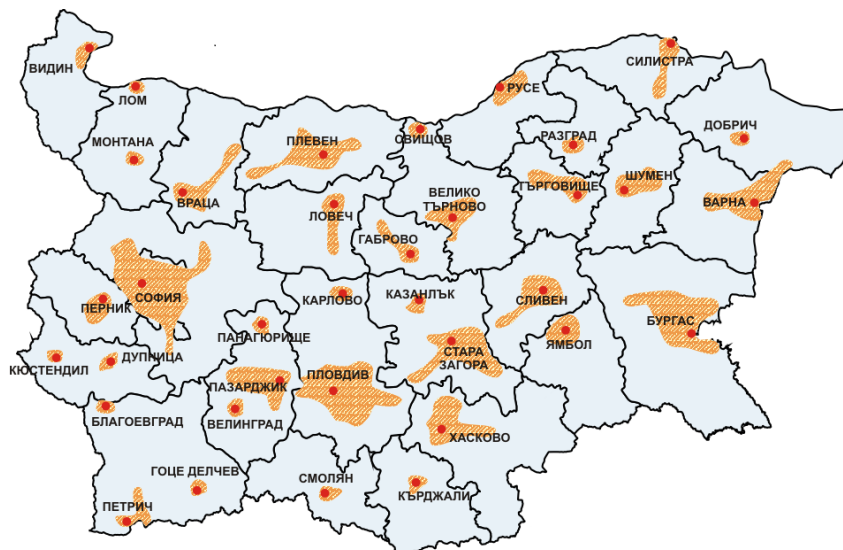
Съгласно изискванията на чл. 63 от ЗЕЕ в законово установения срок в АУЕР са постъпили отчети за управлението на енергийната ефективност през 2016 г. от 275 задължени лица.

С Решение № 110/14.03.2013 г. на Столичен общински съвет е приет "План за действие за устойчиво енергийно развитие на Столична община 2012 г. - 2020 г." На територията на Столична община (СО) ежегодно се изпълняват дейности за обновяване на общинския сграден фонд, като през 2013 г. и 2014 г. са изпълнени мерки за повишаване на енергийната ефективност и увеличаване на дела на енергията произведена от възобновяеми източници в над 70 сгради на образователната инфраструктура. Дейностите за повишаване на енергийната ефективност в сградите - общинска собственост, включват изпълнение на пълен или частичен пакет от енергоспестяващи мерки, в т.ч. монтаж на инсталации за производство на топлинна енергия от ВИ. Реализира се и „Програма за изпълнение на мерки за повишаване на енергийната ефективност на обекти от образователната инфраструктура”, която се финансира от бюджета на Столична община и включва 18 обекта, в т.ч. 8 училища и 10 детски заведения, в които се изпълняват следните мерки: подмяна на дограма по фасади, топлинно изолиране на външни стени, покрив и под, смяна на абонатни станции и рехабилитация на вътрешно-отоплителни инсталации.

По Националната схема за зелени инвестиции (НСЗИ) чрез НДЕФ със средствата от продажба на предписани емисионни единици (ПЕЕ) на Република Австрия в периода 2011 - 2014 г. са реализирани проекти за енергийна ефективност на 77 публични обекти на територията на България (общинска и държавна собственост), включващи: 32 учебни заведения, 28 детски градини, 9 културни и социални организации, 5 медицински заведения и 3 административни сгради. Изпълнените ремонтни дейности по НСЗИ водят до намаляване на енергопотреблението в публичните обекти и съответно към намаляване на емисиите на парникови газове – общо за програмата 448 105.80 т CO₂/екв. В допълнение към горепосочените проекти, през 2015 г. по НСЗИ със средствата от продажба на ПЕЕ на Република Австрия се реализират нови проекти за енергийна ефективност на 12 публични обекти: 7 учебни заведения, 3 детски градини и 2 медицински заведения. В резултат е постигнато намаление на емисиите на парникови газове – допълнително общо 64 039.19 т CO₂/екв. През 2015 г. със средства от НДЕФ - Инвестиционна програма за климата (ИПК) се реализират проекти за енергийна ефективност на 49 публични обекти: 19 учебни заведения, 13 детски градини, 11 културни и социални организации, 1 медицинско заведение, 1 улично осветление и 4 административни сгради. Изпълнените ремонтни дейности по ИПК водят до намаляване на енергопотреблението в публичните обекти и съответно към намаляване на емисиите на парникови газове – общо за програмата 229 467.73 т CO₂/екв.

Продължава изпълнението на Инвестиционната програма по климата, с финансиране от НДЕФ и през 2016 г. През 2016 г. са реализирани мерки за намаляване на енергопотреблението в 71 обекта в т.ч.: 26 училища, 15 детски ясли и градини, 10 административни сгради, 8 читалища, 5 обществени сгради, 4 университета, 2 здравни служби и 1 общинска болница. Общата стойност на проектите е 29,76 млн. лв. със спестени емисии на парникови газове в размер на 586 114 т (tCO₂eq). Доставени са общо 44 електрически и хибридни превозни средства, които предотвратяват емисии на парникови газове в размер на 1 387 т (tCO₂eq).

Изпълнява се и проект BG161PO001-1.2.01-0001 „Енергийно обновяване на българските домове” по схема BG161PO001/1.2.-01/2011 „Подкрепа за енергийна ефективност в многофамилни жилищни сгради” по Оперативна програма „Регионално развитие” 2007 – 2013 г. изцяло от Министерството на регионалното развитие и благоустройството чрез дирекция „Жилищна политика“, която е конкретен бенефициент по програмата. Продължителността на проекта е три години (2012-2015 г.). Териториалното разпределение на участието в проекта е показано на фигурата по-долу.

Резултати от реализирането на проекта BG161PO001-1.2.01-0001 „Енергийно обновяване на българските домове” са представени в таблица 1.

Таблица 1 – Информация за реализирането на проекта BG161PO001-1.2.01-0001 „Енергийно обновяване на българските домове”

Проект „Енергийно обновяване на българските домове“	
Брой сгради участвали в проекта	300
Брой сгради с извършени техническа оценка и оценка за енергийна ефективност	298
Бр. обновени сгради	158
Стойност на инвестицията	28 254 285,99 лв.
Подобрена жилищна инфраструктура, кв.м.	247 503,50
Бр. обновени жилища	1 164
Бр. жители, облагодетелствани от подобрената инфраструктура	2 555
Очаквана икономия на енергия от обновените жилищни сгради – в MWh/годишно	17 500
Очаквано годишно намаляване на емисиите на парникови газове (tCO ₂ еквивалент)	9 400
Срок на изпълнение	2012-2015

Източник: МРРБ

Национална програма за енергийна ефективност на многофамилни жилищни сгради

Финансовият ресурс на програмата е 1 млрд. лева, а териториалният ѝ обхват включва 265-те общини в България. Резултати от реализирането на Националната програма за енергийна ефективност на многофамилни жилищни сгради за към 31.12.2016 г. са представени в таблица 2.

Таблица 2 – Информация за изпълнението на Националната програма за енергийна ефективност на многофамилните жилищни сгради

Актуална информация по Националната програма за енергийна ефективност на многофамилните жилищни сгради към 31.12.2016 г.	
Брой регистрирани сдружения на собствениците	5 716
Брой сключени договори между община и сдружение на собствениците	4 057

Брой подадени искания за финансиране към Българската банка за развитие	3 977
Брой сключени договори за финансиране между община, областен управител и Българска банка за развитие	2 022
Очаквана подобрена жилищна инфраструктура, кв.м. (за всички 2022 сгради)	11 361 795
Брой блок секции, които ще бъдат обновени	3 983
Брой жилища, които ще бъдат обновени (за всички 2022 сгради)	147 761
Брой жители, които ще бъдат облагодетелствани от подобрената инфраструктура (за всички 2022 сгради)	340 705
Очаквана икономия на енергия от обновените жилищни сгради – MWh/годишно (за всички 2022 сгради)	924 681
Очаквано годишно намаляване на емисиите на парникови газове (tCO ₂ еквивалент) (за всички 2022 сгради)	302 000
Брой обновени сгради	214
Брой сгради в процес на строителство	548
Общо сгради в строителство и въведени в експлоатация	762
Информация за сгради въведени в експлоатация	214
Подобрена жилищна инфраструктура, кв.м. РЗП	1 125 915,06
Бр. обновени жилища	12 460
Бр. жители, облагодетелствани от подобрената инфраструктура	26 410
Очаквана икономия на енергия от обновените жилищни сгради – MWh/годишно	88 152,66
Очаквано годишно намаляване на емисиите на парникови газове (tCO ₂ еквивалент)	29 490
Информация за сгради в СМР	548
Очаквана подобрена жилищна инфраструктура, кв.м. РЗП	2 985 227,18
Бр. жилища, които ще бъдат обновени	35 147
Бр. жители, които ще бъдат облагодетелствани от подобрената инфраструктура	72 279
Очаквана икономия на енергия от обновените жилищни сгради – MWh/годишно	272 590,79
Очаквано годишно намаляване на емисиите на парникови газове (tCO ₂ еквивалент)	81,18

Източник: МРРБ

Оценката, извършена по отношението „разходи-ползи“ за одобрените за финансиране сгради показва, че средното специфично спестяване за 1 m² отопляема жилищна площ е 111,05 kWh/m² спрямо нормализирания разход на енергия при съществуващото състояние на сградите. На същата база относителният дял на специфичното спестяване е 52,69 %, а приносът към по-чиста околна среда се изразява в 302 kt CO₂/годишно спестени емисии въглероден диоксид за всички 2022 сгради.

Оценка на ефекта

Общия ефект от изпълнението на проектите в периода на изпълнение на мярката е 1 134 192.72 тона CO₂ екв. спестени емисии.

Мярка 1. (Мярка с косвен ефект) Разработване на Национален план за увеличаване броя на сградите с близко до нулево нетно потребление на енергия

Със Заповед № РД-02-14-930/30.07.2015 г. на министъра на регионалното развитие и благоустройството е сформирана междуведомствена работна група (МРГ) за разработване на Национален план за сгради с близко до нулево потребление на енергия, Национален план за подобряване на енергийните характеристики на отопляваните и/или охлаждаемите сгради - държавна собственост, използвани от държавната администрация, Национална дългосрочна програма за насърчаване на инвестиции за изпълнение на мерки за подобряване на енергийните характеристики на сградите от обществените и частния национален жилищен и търговски сграден фонд. Националният план за сгради с близко до нулево потребление на енергия 2015 г. – 2020 г. (НПСБНПЕ) е разработен на основание чл. 9, ал.1 от Директива 2010/31/ЕС относно енергийните характеристики на сградите. Планът се основава на Концепция, докладвана от българските власти на Европейската комисия (ЕК) през 2013 г. Националният план за сгради с близко до нулево потребление на енергия 2015 г. – 2020 г. има за цел да превърне концепцията за сгради с почти нулево потребление на енергия в практически приложима алтернатива на бъдещото строителство на нови сгради в България след 2018 г., а при доказана ефективност на разходите - и при обновяване на съществуващи сгради за различните под-категории на сградите. Планът отговаря на нарастващата необходимост за ефективно използване на енергийните ресурси, подобряване качеството на живот чрез енергийна ефективност и ограничаване на негативното въздействие върху околната среда в резултат на употребата на изкопаеми горива. Планът е рамков и динамичен документ, тъй като целите, заложили в него не могат да се разглеждат изолирано от националната цел на България за енергийни спестявания през 2020 г. С това уточнение планът е резултат от кумулативното изпълнение на национални мерки за насърчаване на енергийната ефективност до нива по-високи от минималните изисквания, заложили в законодателството и за реализиране на конкретен принос в изпълнение на националната цел през 2020 г. Документът обхваща периода 2015-2020 г. и е приет с Решение № 1035 на Министерския съвет от 30.12.2015 г.

Мярка 2. (Мярка с косвен ефект) Въвеждане на стандарти за устойчиви сгради и енергиен мениджмънт

АУЕР разполага с данни за сертифицираните сгради според изискванията на ЗЕЕ, в тази връзка е направено предложение (от АУЕР) за коригиране на индикатора за изпълнение "Брой сертифицирани сгради", като същият да придобие вида "Брой сертифицирани сгради съгласно изискванията на ЗЕЕ".

Съгласно ТНПДИК, очаквания резултат от изпълнение на мярката е 11 200 сгради да бъдат сертифицирани до 2020 г. За периода 2014 – 2016 г. и в съответствие с изискванията на ЗЕЕ са сертифицирани **4 041 сгради**.

Мярка 3. (Мярка с косвен ефект) Повишаване информираността по отношение изискванията за сгради с нулево нетно потребление, нови материали, практики и технологии

Мярката е информационна и за повишаване знанията и квалификациите на професионалния бранш. Във връзка с изпълнение на мярката е проведена съвместен работен семинар със Австрийската енергийна агенция (АЕА). Експертната среща е проведена през м. юли 2014 г., като е организирана в рамките на меморандум за съвместно сътрудничество между АУЕР и АЕА, на тема обмяната на опит в областта на

енергийната ефективност в сгради. По време на срещата е осъществено посещение на сградата на училище в София, което е пример за най-добра практика в зеленото проектиране, строителство и експлоатация."

Мярка 4. (Мярка с косвен ефект) Въвеждане на обществено достъпен регистър на сертификатите за енергийна ефективност и техническите паспорти на сградите.

Мярката няма пряк ефект върху намаляване на емисиите, но ще осигури прозрачност и достъпност на данните относно състоянието и енергийните характеристики на сградите. По информация на АУЕР регистърът е създаден през 2015 г., но все още не е публично достъпен.

Приоритетна ос 3: ПОВИШАВАНЕ ЕФЕКТИВНОСТТА НА ПРЕОБРАЗУВАНЕ НА ПЪРВИЧЕН ЕНЕРГИЕН НОСИТЕЛ

Мярка 1. Подмяна на старото неефективно оборудване за производство на енергия с ново

Описание на мярката и дейностите по изпълнението

Мярката се отнася към крайното потребление на горива, тяхното преобразуване в енергия за отопление, охлаждане и БГВ, както и консумацията на енергия. Оценката на ефекта е направена на база прогнозирана консумация на горива в сектор „Бит и услуги“, при отчитане и на други свързани мерки.

Мярката е обвързана и с дейността, предвидена във ВВПДЕЕ, в съответствие с Регламент, приет съгласно чл. 15 от Директива 2009/125/ЕО за създаване на рамка за определяне на изискванията за екодизайн към продукти, свързани с енергопотреблението.

В съответствие с дейността на ДАМТН са извършени проверки съгласно Директива 2009/125/ЕО за създаване на рамка за определяне на изискванията за екодизайн към продукти, свързани с енергопотреблението:

През 2013 г. са проверени: 195 бр. климатизатори, от тях 99 % отговарят на изискванията; 366 бр. лампи, от тях 80 % отговарят на изискванията; 381 бр. перални, от тях 95 % отговарят изискванията; 168 бр. съдомиялни, от тях 99 % отговарят на изискванията;

През 2014 г.: са проверени: 207 бр. декодера, от тях 93 % отговарят на изискванията; 213 бр. хладилници, от тях 97 % са с клас на енергийна ефективност над А; 10 бр. циркулационни помпи, 5 бр. от които не отговарят на изискванията, но не се считат за несъответстващи, тъй като са пуснати на пазара преди влизане в сила на изискванията за екопроектиране.

През 2016 г. са проверени 515 абсорбатори, от тях несъответстващи на изискванията за екопроектиране са 10 бр., за които са предприети действия

През април 2015 г. стартира проектът EEP LIANT. Целта на проекта е да помогне за постигането на планираните икономически и екологични ползи от законодателството на ЕС за енергийното етикетироване и екопроектиране чрез увеличаване на съответствието с изискванията на ЕС за енергийна ефективност. Проектът е с продължителност две години и е приключвал през юни 2017 г. През този период са бъдат извършени проверки и изпитвания на енергийните характеристики на светодиодни (LED) лампи, домашни и офис принтери и отоплителни и комбинирани топлоизточници. Резултати от проекта за проверките извършени от ДАМТН и КЗП:

- Топлоизточници - през 2016 г. са проверени 4 бр. електрически котли, от които за три продукта са предприети коригиращи действия към техническата документация и 3 бр. газови котли, които са съответстващи. (Проверките на котлите са извършени от Комисия за защита на потребителите

- Светодиодни (LED) лампи: през 2016 г. е спряно разпространението на 5 модела несъответстващи лампи и са предприети коригиращи действия към 10 модела лампи.
- Домашни и офис принтери - 10 модела принтери са изпитани в германска лаборатория. Установен е един потенциално несъответстващ принтер.

Оценка на ефекта

Ефектът от задължителните по ЗЕЕ проверки за енергийна ефективност на водогрейни котли и климатични инсталации в публични сгради през периода 2014 - 2016 г. се оценява на 69,2 GWh годишно енергийни спестявания или 118 тона CO₂ екв.

Приоритетна ос 4: ПОВИШАВАНЕ ЕФЕКТИВНОСТТА НА ПРЕОБРАЗУВАНЕ НА ПЪРВИЧЕН ЕНЕРГИЕН НОСИТЕЛ

Мярка 1. Разработване и поетапно изпълнение на Национална програма „1000 слънчеви покрива“

Все още не е стартирало изпълнението на мярката.

3. СЕКТОР „ПРОМИШЛЕННОСТ“

Мерките, насочени към намаляване на емисиите на ПГ в сектор „Промисленост“, са групирани в три приоритетни оси, както следва:

- **Приоритетна ос 1:** Подобряване на енергийната ефективност в промишлеността;
- **Приоритетна ос 2:** Използване на алтернативни горива;
- **Приоритетна ос 3:** Изграждане на технологичен парк и бизнес-инкубатор.

СЕКТОР ПРОМИШЛЕННОСТ

Приоритетна ос 1: ПОДОБРЯВАНЕ НА ЕНЕРГИЙНАТА ЕФЕКТИВНОСТ В ПРОМИШЛЕННОСТТА

Мярка 1. Обследване на енергийната ефективност и прилагане на предписаните мерки

Описание на мярката и дейностите по изпълнението

Постъпило предложение (от АУЕР) за коригиране на индикатора на изпълнение "Тон намален CO₂ на година", като същият да придобие вида "GWh годишно спестяване на горива и енергия от обследване и прилагане на предписаните мерки в промишлени системи.

Със споменатата мярка не се предвижда насърчаване на енергийната ефективност, в т.ч. провеждането на обследвания за енергийна ефективност (ЕЕ) от страна на малките и средните предприятия (МСП), преобладаващата част от които имат годишна консумация на енергия под 3000 MWh. В тази връзка е направено предложение (от МИ) да се предприемат действия с цел стимулиране на МСП да предприемат енергийни обследвания, в резултат на което да идентифицират съответните технически и организационни дейности, както и необходимите инвестиционни разходи и ползите от повишаване на ЕЕ, което е пряко свързано със собствената им конкурентоспособност. Подобна мярка би имала и чувствителен енергоспестяващ и екологичен ефект.

Постъпило е предложение (от АУЕР) ефектът от изпълнените мерки от обследванията да обхваща не само промишлените системи, но и сградите. Постъпило предложение от МИ като източник за финансиране да се добави Фонд „Енергийна ефективност и възобновяеми източници“, като фондът в качеството си на самостоятелно юридическо лице следва да представи отчетна информация по изпълнението.

По Оперативна програма „Развитие конкурентоспособността на българската икономика“ (ОПРКБИ) 2007-2013 проекти са финансирани проекти по две процедури за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ (БФП) - BG161PO003-2.3.01 „Инвестиции в зелена индустрия“ и BG161PO003-2.3.02 „Енергийна ефективност и зелена икономика“. По тях 465 предприятия са получили БФП по схемите за насърчаване на енергийната ефективност и развитие на зелена икономика, от които 28 големи (по процедура BG161PO003-2.3.01 „Инвестиции в зелена индустрия“) и 437 малки и средни предприятия (по процедура BG161PO003-2.3.02 „Енергийна ефективност и зелена икономика“). Общият размер на предоставената БФП по тези процедури е 327 706 326,04 лв. Отчетените резултати по двете процедури са както следва:

- Реализирани 318 проекта за възобновяеми източници (при поставена цел 80);
- Реализирани 437 проекта за въвеждане на енергийно ефективни технологии/процеси/решения (при поставена цел 332);
- Инсталирана ВЕИ мощност (само за собствено потребление) в подкрепените предприятия – 21, 426 MW;
- 1 успешно реализиран проект за въвеждане на ко-генерационна инсталация;
- Очакваната стойност на реализираните енергийни спестявания от подкрепените проекти е приблизително 277 865,24 МВч/година;
- Очакваната стойност на спестените емисии парникови газове (CO₂) от подкрепените проекти е приблизително 126 603, 77 t CO₂/година.

В допълнение датите на обявяване и съответно на приключване на двете процедури в областта на енергийната ефективност

BG161PO003-2.3.01 „Инвестиции в зелена енергия“: 17.11.2011 г. - 09.06.2015 г.;

BG161PO003-2.3.02 „Енергийна ефективност и зелена икономика“: - 28.06.2012 г. - 31.12.2015 г.

Оценка на ефекта

Спестените емисии парникови газове (CO₂) от подкрепените проекти са приблизително 126 603,77 t CO₂/година.

Приоритетна ос 2: ИЗПОЛЗВАНЕ НА АЛТЕРНАТИВНИ ГОРИВА

Мярка 1. Използване на биомаса в горивните уредби на инсталациите

По процедура BG161PO003-2.3.01 „Инвестиции в „зелена индустрия“ с източник на финансиране Оперативна програма „Развитие на конкурентоспособността на българската икономика“ 2007-2013 г. (ОПРКБИ) няма проекти попадащи в обхвата на мярката и покриващи индикатора „Тон намален CO₂ на година“. МИ предлага Мярка 1 „Използване на биомаса в горивните уредби на инсталациите“ да отпадне от НПДИК, в случай че единственият източник за финансиране на мярката е процедура BG161PO003-2.3.01 „Инвестиции в „зелена индустрия“ по ОПРКБИ. Предвид факта, че целта на мярката е повишаване използването на отпадъци като алтернативни горива от големи предприятия изпълнението на мярката не може да бъде подкрепено по

Оперативна програма „Иновации и конкурентоспособност“ 2014-2020 г. т.к. потенциални бенефициенти по инвестиционен приоритет 3.2. „Ресурсна ефективност“ са само малки и средни предприятия от преработващата промишленост.

Приоритетна ос 3: ИЗГРАЖДАНЕ НА ТЕХНОЛОГИЧЕН ПАРК И БИЗНЕС-ИНКУБАТОР

Мярка 1. (Мярка с косвен ефект) Изграждане на технологичен парк и бизнес-инкубатор.

Индикатор за изпълнение на мярката е изграждане на технологичен парк. Мярката е изпълнена.

На 11.12.2015 г. е открит първият научно-технологичен парк в България, създаден с цел да се превърне в платформа за обмен на знания и идеи между научните среди, бизнеса, държавата и обществото.

Основната задача на София Тех Парк е осъществяването на проекти, чиято непосредствена цел е да благоприятстват за развитието на изследователския, иновационния и технологичен капацитет на Република България. За тази цел, София Тех Парк АД ще си партнира с частни и публични клиенти, за да създаде и управлява уникална иновационна среда, да създаде и реализира образователни програми, като същевременно предоставя поддържащи услуги по отношение на комерсиализацията на нови технологии, продукти и услуги.

4. СЕКТОР „ОТПАДЪЦИ“

Кратка информация за мерките в сектора

Мерките, насочени към намаляване на емисиите на ПГ в сектор „Отпадъци“, са групирани в три приоритетни оси, както следва:

- **Приоритетна ос 1:** Намаляване и предотвратяване на количествата отпадъци, при чието обезвреждане се образуват парникови газове;
- **Приоритетна ос 2:** Улавяне и изгаряне на биогаза от депонираните отпадъци;
- **Приоритетна ос 3:** Улавяне на биогаза в градските пречиствателни станции за отпадъчни води (ГПСОВ) и изгарянето му.

СЕКТОР ОТПАДЪЦИ

Приоритетна ос 1: НАМАЛЯВАНЕ И ПРЕДОТВРЯВАНЕ НА КОЛИЧЕСТВАТА ОТПАДЪЦИ, ПРИ ЧИЕТО ОБЕЗВРЕЖДАНЕ СЕ ОБРАЗУВАТ ПАРНИКОВИ ГАЗОВЕ

Мярка 1. Изграждане на инсталации за механично и биологично третиране (МБТ) и инсталации за третиране с оползотворяване на компоста и биогаза

Описание на мярката и дейностите по изпълнението

По ОПОС 2007-2013 г. вече са изградени 18 регионални системи за управление на отпадъците в цялата страна – Ботевград, Добрич, Столична община (I-ва фаза от големия проект на Столична община), Малко Търново, Бургас, Видин, Габрово, Хасково, Аксаково (Варна), Панагюрище, Перник, Плевен, Самоков, Стара Загора, Ямбол, Никопол, Велико Търново, Луковит.

На 21 октомври 2016 г. е обявена процедура чрез директно предоставяне на безвъзмездна финансова помощ BG16M1OP002-2.002 „Комбинирана процедура за

проектиране и изграждане на компостиращи инсталации и на инсталации за предварително третиране на битови отпадъци" с крайна дата за подаване на документи: 21 април 2017 г. Конкретните бенефициенти по процедурата са общо 118 общини от следните 26 регионални сдружения за управление на отпадъците (РСУО):

РСУО Пазарджик с общини Пазарджик, Батак, Белово, Брацигово, Велинград, Лесичово, Пещера, Ракитово, Септември;

РСУО Асеновград с общини Асеновград, Лъки, Първомай, Садово, Куклен;

РСУО Оряхово с общини Оряхово, Борован, Бяла Слатина, Козлодуй, Мизия, Хайредин, Кнежа;

РСУО Ловеч с общини Ловеч, Летница, Угърчин;

РСУО Троян с общини Троян, Априлци;

РСУО Гоце Делчев с общини Гоце Делчев, Гърмен, Хаджидимово;

РСУО Сандански с общини Сандански, Кресна, Струмьяни;

РСУО Мадан с общини Мадан, Златоград, Неделино;

РСУО Созопол с общини Созопол, Приморско, Царево;

РСУО Омуртаг с общини Омуртаг, Котел, Върбица, Антоново;

РСУО Севлиево с общини Севлиево, Сухиндол, Дряново;

РСУО Костинброд с общини Костинброд, Божурище, Годеч, Драгоман, Своге, Сливница;

РСУО Дупница с общини Дупница, Бобовдол, Кюстендил, Невестино, Сапарева баня, Трекляно;

РСУО Благоевград с общини Благоевград, Симитли, Бобошево, Кочериново, Рила;

РСУО Златица с общини Златица, Антон, Копривщица, Мирково, Пирдоп, Чавдар, Челопеч;

РСУО Провадия с общини Провадия, Аврен, Ветрино, Вълчи дол, Девня, Долни Чифлик, Дългопол, Суворово, Бяла, Област Варна;

РСУО Ботевград с общини Ботевград, Етрополе, Правец;

РСУО Кърджали с общини Кърджали, Ардино, Джебел, Кирково, Крумовград, Момчилград, Черноочене, Ивайловград;

РСУО Петрич с община Петрич ;

РСУО Разград с общини Разград, Завет, Исперих, Кубрат, Лозница, Самуил, Цар Калоян;

РСУО Доспат с общини Доспат, Сатовча, Борино, Девин, Сърница;

РСУО Смолян с общини Смолян, Баните, Чепеларе;

РСУО Горна Малина с общини Горна Малина, Елин Пелин;

РСУО Елхово с общини Елхово, Болярово;

РСУО Шумен с общини Шумен, Велики Преслав, Венец, Каолиново, Каспичан, Нови Пазар, Смядово, Хитрино;

РСУО Рудозем с община Рудозем.

Индикатор за изпълнение на мярката е брой изградени инсталации като за 2013-2014 г. – инсталациите е необходимо да бъдат 12, а за периода 2014 - 2016 г. изградените инсталации да бъдат 32.

Очакван резултат от изпълнението на мярката е изпълнение на целите за рециклиране на битовите отпадъци и поэтапно намаляване на количествата депонирани биоразградими отпадъци в страната.

Оценка на ефекта

Ефекта от изпълнение на мярката е за периода 2013 – 2014 г. – 415 983,07 тона CO₂ екв. и за периода 2014 – 2016 г. - 332 786, 456 тона CO₂ екв. намаление на емисиите на парникови газове.

Мярка 1. (Мярка с косвен ефект) Доразвиване на колективните системи за разделно събиране на отпадъците от населението

Съгласно НПДИК очакваните резултати са: приети изменения в наредбата; ревизиране на доброволните споразумения към 2013 г. с обхващане в системите за разделно събиране на 6 300 хил. жители.

Приета е Наредба за опаковките и отпадъците от опаковки (обн., ДВ, бр. 85/06.11.2012 г., изм. и доп., бр. 76/30.08.2013 г.). Издадени са решения и заповеди, с които са определени членовете на организациите по оползотворяване на отпадъци от опаковки, които следва/не следва да заплатят продуктова такса за опаковки за 2012г./2013г./2014г./2015г. Към 2016 г. са издадени са разрешения на пет организации по оползотворяване на отпадъци от опаковки.

Мярка 2. (Мярка с косвен ефект) Въвеждане на диференцирано таксуване на изхвърляните отпадъци

Съгласно разпоредбата на § 13а от Заключителните разпоредби на Закона за изменение и допълнение (ЗИД) на Закона за местните данъци и такси (ДВ, бр. 101 от 2013 г.; изм. и доп., бр. 105 от 2014 г.), до 30 март 2015 г. Министерският съвет съвместно с Националното сдружение на общините в Република България разработва методика за изготвяне на план-сметката с необходимите разходи за дейностите и за видовете основи, които служат за определяне размера на таксата за битови отпадъци по ЗМДТ, и внася в Народното събрание проект за изменение на чл. 66 и 67 от ЗМДТ.

Във връзка с изпълнението на разпоредбата на § 13а е издадена Заповед № Р-7/09.01.2015 г. на министър-председателя на Република България, в която е определен състава на нова междуведомствена работна група за разработване на методиката за изготвяне на план-сметката с необходимите разходи, както и проект на ЗИД на ЗМДТ. Постъпило предложение от дирекция "УООП" на МОСВ за допълване на индикатора за изпълнение "Приемане на методически указания", като същият да придобие вида "Приемане на методически указания и промяна на Закона за местните данъци и такси (ЗМДТ)".

Съгласно НПДИК е било предвидено мярката да бъде изпълнявана в периода 2013-2014 г., като се е очаквало методическите указания да бъдат приети през 2013 г. и диференцираното таксуване да се прилага в общините от 2015 г. В съответствие с промените в ЗМДТ, изпълнението на мярката стартира през 2015 г.

Мярка 3. (Мярка с косвен ефект) Създаване на стабилни пазари за получените материали от рециклирани отпадъци

Към момента изпълнението на мярката е отложено.

Мярка 4. (Мярка с косвен ефект) Въвеждане на разделно събиране на "зелени" отпадъци в общините.

Введена система за разделно събиране на биоотпадъци, както и изградени съоръжения за анаеробно разграждане на хранителни отпадъци и открито компостиране на зелени отпадъци в гр. София - Инсталация за биологично третиране на площадка "Хан Богров".

По ОПОС 2007-2013 г. вече са изградени 18 регионални системи за управление на отпадъците в цялата страна – Ботевград, Добрич, Столична община (I-ва фаза от големия проект на Столична община), Малко Търново, Бургас, Видин, Габрово, Хасково, Аксаково (Варна), Панагюрище, Перник, Плевен, Самоков, Стара Загора, Ямбол, Никопол, Велико Търново, Луковит.

Приоритетна ос 2: УЛАВЯНЕ И ИЗГАРЯНЕ НА БИОГАЗА ОТ ДЕПонираните ОТПАДЪЦИ

Мярка 1. Улавяне и изгаряне на биогаза във всички нови и действащи регионални депа за отпадъци

Описание на мярката и дейностите по изпълнението

Изискването към проектирането и експлоатацията на депата за отпадъци е въведено с Наредба №8/2004 г. Необходимо е да се подобри контролът по прилагането му. С въвеждане на инсталации за улавяне и изгаряне на биогаза във всички регионални депа за периода до 2020 г. ще бъдат изгорени 360 милиона nm^3 метан.

Оценка на ефекта

В периода 2014 – 2016 г. са изградени нови 11 депа със съоръжения за улавяне на биогаза. В резултат са спестени 376 833, 38 тона CO_2 екв.

Мярка 2. Улавяне и изгаряне на биогаза в стари общински депа, които предстои да бъдат закрити

Описание на мярката и дейностите по изпълнението

През 2014 г. са сключени договори за строителство за закриване и рекултивация на 5-те рискови сметища в общините Велико Търново (Дебелец и Килифареве), Поморие, Ботевград, Мездра (с. Брусен). Съгласно договора дейностите следва да приключат в края на 2015 г.

През януари 2013 г. е подписан договор № DIR-51222031-C001 между Предприятието за управление на дейностите по опазване на околната среда (ПУДООС) и Оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“ за проект „Изпълнение на дейности по закриване и рекултивирание на общински депа за битови отпадъци на територията на Република България, които не отговарят на нормативните изисквания“. Договорът за безвъзмездна финансова помощ с бенефициент ПУДООС е на стойност 97 627 253,99 лв. По проекта е осигурено финансиране за сключени договори на ПУДООС с 36 общини: Столична, Раковски, Калояново, Каспичан, Елхово, Самуил, Разград, Цар Калоян, Сухиндол, Кубрат, Угърчин, Хитрино, Борово, Костинброд, Симеоновград, Козлодуй, Кнежа, Русе, Летница, Сливо поле, Царево, Приморско, Чипровци, Силистра, Каолиново, Велики Преслав, Главиница, Тополовград, Чепеларе, Бяла Слатина, Оряхово, Върбица, Исперих, Свиленград, Драгоман, Димитровград. Предвидената за рекултивация обща площ е 1590 дка.

1. Приключена е рекултивацията на следните общински депа за битови отпадъци на територията на Република България, които не отговарят на нормативните изисквания: Раковски, Калояново, Угърчин, Кубрат, Главиница, Исперих, Каспичан, Летница, Оряхово

2. Приключена е техническата рекултивация на депата Дебелец и Килифареве.

3. Приключена е биологична рекултивация на следните депа : Хитрино, Борово, Костинброд, Симеоновград, Козлодуй, Русе, Кнежа, Царево, Приморско, Чипровци, Силистра, Каолиново, Велики Преслав, Тополовград, Бяла Слатина, Върбица, Свиленград, Драгоман.

Оценка на ефекта

Ефекта от изпълнение на мярката е калкулиран в Мярка 1. Улавяне и изгаряне на биогаза във всички нови и действащи регионални депа за отпадъци.

Мярка 1. (Мярка с косвен ефект) Изследване на енергийния потенциал на образувания биогаз в депа, които предстои да бъдат закрити

Към момента няма възложени проучвания за изследване на енергийния потенциал на образувания биогаз в депа, които предстои да бъдат закрити.

Мярка 2. (Мярка с косвен ефект) Измерване на количеството (дебита) на уловения биогаз в системите за изгаряне.

Съгласно НПДИК очакваният резултат е: регламентиране на техническите изисквания към измерването на биогаза от депата през 2015 г.

В резултат е прието изменение и допълнение на Наредба № 6 за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и на други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци (издадена от министъра на околната среда и водите, обн., ДВ, бр. 80 от 13.09.2013 г., в сила от 13.09.2013 г.).

Приоритетна ос 3: УЛАВЯНЕ НА БИОГАЗА В ГРАДСКИТЕ ПРЕЧИСТВАТЕЛНИ СТАНЦИИ ЗА ОТПАДЪЧНИ ВОДИ (ГПСОВ) И ИЗГАРЯНЕТО МУ

Мярка 1. Въвеждане на анаеробна стабилизация на утайките с улавяне и изгаряне на биогаза в новоизграждащите се и реконструиращите се станции в населени места с над 20 хиляди еквивалент жители

Описание на мярката и дейностите по изпълнението

През 2014г. е разработен и приет пакет от документи, в рамките на проект за техническа помощ с подкрепата на Федерална агенция по околна среда – Германия, който включва: Национален стратегически план за управление на утайките от градските пречиствателни станции за отпадъчни води на територията на Република България (НСПУУГПСОВТРБ).

Оценка на ефекта В периода на действие на мярката до 2016 г. са реконструирани и/или изградени 8 бр. ПСОВ с въвеждане на анаеробна стабилизация на утайките с улавяне и изгаряне на биогаза в градовете Казанлък, Шумен, Пещера, Кърджали, Горна Оряховица, Сливен, Силистра и Габрово. В резултат са спестени 293 025,424 тона CO₂ екв.

Мярка 1. (Мярка с косвен ефект) Въвеждане измерване на количеството (дебита) на уловения биогаз в системите за изгаряне.

В приетия през 2014г. Национален стратегически план за управление на утайките от градските пречиствателни станции за отпадъчни води на територията на Република България е заложена дейност "Осигуряване на финансиране за технологии за ко-генерация на биогаз, електро- и топлоенергия" със срок за изпълнение 2016г. - 2020г.

5. СЕКТОР „СЕЛСКО СТОПАНСТВО“.

Кратка информация за мерките в сектора

Мерките, насочени към намаляване на емисиите на ПГ в сектор „Селско стопанство“, са групирани в шест приоритетни оси, както следва:

- **Приоритетна ос 1:** Намаляване на емисиите от селскостопански почви;
- **Приоритетна ос 2:** Намаляване на емисиите метан от биологичната ферментация в животновъдството;
- **Приоритетна ос 3:** Подобряване на управлението на оборски тор;
- **Приоритетна ос 4:** Оптимизиране използването на растителни остатъци в земеделието;
- **Приоритетна ос 5:** Подобряване управлението на оризищата и технологията за производство на ориз;
- **Приоритетна ос 6:** Повишаване информираността и познанията на земеделските производители и на администрацията относно действията и ефекта им върху промените в климата.

СЕЛСКО СТОПАНСТВО

Мярка 1. Стимулиране използването на подходящи сеитбообороти, особено с азот-фиксиращи култури

Описание на мярката и дейностите по изпълнението

За изпълнение на мярката в периода 2008-2015 г. по ПРСР 2007-2013 г. са оторизирани следните плащания:

- за въвеждане на сеитбообръщение - 789,6 млн. лева;
- за биологично растениевъдство и пчеларство - 72,2 млн. лева.

Индикатор за изпълнение на мярката е:

- 2000 ха площ с подобрен сеитбооборот в края на 2014 г.
- 5000 ха площ с подобрен сеитбооборот в края на 2016 г

В ПРСР 2014-2020 г. не е предвидено да се прилага направление "Въвеждане на сеитбообращение за опазване на почвите и водите", което през програмния период 2007-2013 г. беше част от мярка 214 "Агроекологични плащания" на ПРСР.

През програмния период 2014-2020 г. биологичното производство се стимулира чрез предоставяне на финансова подкрепа по Мярка 11 "Биологично земеделие" на ПРСР. Към края на 2016 г. по мярката са оторизирани плащания в размер общо на 28 791 944 лева.

През 2015 г. започна прилагането на "зелени изисквания", като условие за получаване на директни плащания на единица площ. Задължителни за изпълнение са:

- Диверсификация на културите;
- Поддържане на екологично насочени площи (земя, оставена под угар; тераси, особености на ландшафта, буферни ивици, ивици хектари по краищата на гори, площи с дървесни култури с кратък цикъл на ротация, площи с междинни култури или зелена покривка, азотфиксиращи култури;
- Опазване на постоянно затревените площи

За кампания 2015 г. за изпълнение на "зелени изисквания" са оторизирани плащания на стойност 457 015 216 лв. за 3 610 116 ха площи. За кампания 2016 г. по схемата за "зелени" плащания, с бюджет 464 969 245 лв., са заявени за подпомагане площи в размер на 3 725 836 ха .

Оценка на ефекта

През 2014 са подпомогнати площи:

- за въвеждане на сеитбообръщение - 645 597 ха;
- обработвани по биологичен начин - 33 899 ха

През 2015 г. са подпомогнати площи:

- за въвеждане на сеитбообръщение - 648 455 ха;
- обработвани по биологичен начин - 29 849 ха

Към края на 2014 г. целевата стойност за въвеждане на сеитбообръщение е преизпълнена с 643 597 ха.

Площите, обработвани по биологичен начин са в повече с 21 899 ха спрямо целевата стойност за 2014 г.

Мярката е преизпълнена като спестените емисии за периода на изпълнение на мярката са 1 028 124.313 тона CO₂ екв.

Мярка 2. Управление на деградирани земеделски земи, чрез:

- 1. Биологична рекултивация с характерни за района тревни видове**
- 2. Прилагане на противоерозионни мерки и техники за обработка на почвата**

Описание на мярката и дейностите по изпълнението

Оползотворени финансови ресурси за периода 2014-2016 г. за прилагане на практики, насочени към контрол на почвената ерозия за изплатени общо 13,168 млн. лева по ПРСР 2007-2013 г. и ПРСР 2014-2020 г., в. т. ч.:

- през 2014 г. - 0,782 млн. лева;
- през 2015 г. - 0,978 млн. лева;
- през 2016 г. - 11,408 млн. лева.

Индикатор за изпълнение на мярката е:

- 500 ха земеделски земи с приложени противоерозионни мерки към края на 2014 г.
- 1000 ха земеделски земи с приложени противоерозионни мерки към края на 2016 г.
- 500 ха биологично рекултивирани земеделски земи към края на 2014 г.
- 1000 ха биологично рекултивирани земеделски земи към края на 2016 г.

В ПРСР 2014-2020 г. към мярка 10 "Агроекология и климат" е предвидено направление "Контрол на почвената ерозия". По направлението са включени дейности, свързани с постигане на агроекологични цели и цели в областта на климата, вкл. насочени към ограничаване на ерозията на почвата.

Оценка на ефекта

За периода 2014-2016 г. по ПРСР 2007-2013 г. и ПРСР 2014-2020 г. са подпомогнати дейности, насочени към контрол на почвената ерозия върху общо 26 790 ха, в. т. ч.:

- през 2014 г. - 1 554 ха;
- през 2015 г. - 1 196 ха;
- през 2016 г. - 24 040 ха.

За периода 2014-2016 г. са извършени противоерозионни дейности върху 25 790 ха повече спрямо целевата стойност.

Мярката е преизпълнена като спестените емисии за периода на изпълнение на мярката са 214 320 тона CO₂ екв.

Мярка 1. (Мярка с косвен ефект) - Подобряване на знанията на земеделските производители за дейностите за опазване на хумуса (наторяване – прецизно торене, зелено торене; варуване, почвообработка, въздържане от палене на стърнища, противоерозионни и т.н.)

Съгласно ТНПДИК индикатор до 2020 г. е:

- 5000 обучени земеделски производители до 2020 г.
- 2000 консултирани земеделски стопанства до 2020 г.

За периода 2014-2016 г. следва да бъдат обучени 2 142 земеделски производители и консултирани 858 земеделски стопанства.

(Индикаторът за изпълнение на мярката към 2016 г. е изчислен, като целевата стойност до 2020 г. се раздели на броя години - 5000/7 и 2000/7 и след това се умножи по 3 /за 2014 г., за 2015 г. и за 2016 г./)

Отчетните стойности на индикаторите представляват броят на консултираните лица и броя на обучените лица от Националната служба за съвети в земеделието (НССЗ) във връзка с мярката (обучени по мярка 111 на ПРСР 2007-2013 г. и извън нея, получили консултантски пакет А2Б по под мярка 2.1.1. "Консултантски услуги за земеделски и горски стопани" или консултантски пакети по под мярка 2.1.2 "Консултантски услуги за малки земеделски стопанства" по мярка 2 "Консултантски услуги, услуги по управление на стопанството и услуги по заместване в стопанството" от ПРСР 2014-2020 г., както и консултирани лица извън мерките по ПРСР 2014-2020 г.).

Общо за периода 2014 - 2016 г. отчетни данни сочат следното:

- 792 обучени земеделски производители;
- 3 290 консултирани земеделски стопанства (в т.ч. получили консултантски пакет, включващ консултация във връзка с мярката по Мярка 2 от ПРСР 2014-2020.

В сравнение със заложените индикатори, общо за периода 2014-2016 г.:

- Обучени са 1 350 земеделски стопани по-малко спрямо целевата стойност към края на 2016 г.
- Консултирани са 2 432 земеделски стопанства повече спрямо целевата стойност .

Мярка 2. (Мярка с косвен ефект) Въвеждане на водоспестяващи и енергоспестяващи поливни технологии.

В ПРСР 2014-2020 г. не е определен отделен бюджет за инвестиции за въвеждане на енергоспестяващи поливни технологии. Такива инвестиции могат да се подпомагат в рамките на бюджета по Мярка 4.1 "Инвестиции в земеделските стопанства"

Заложените в ПРСР 2014-2020 г. мерки за подкрепа на консултации и обучения, свързани с мерките от НПДИК, не се предоставят самостоятелно, а в повечето случаи са част от консултантски пакет или са представени като приоритети за обучение. По тази причина не е предвиден отделен бюджет за консултиране и обучение на земеделски производители по НПДИК.

Индикатор за изпълнение на мярката е за периода 2014-2020 г.:

- 200 обучени фермери и
- 50 разработени инвестиционни проекта към края на 2020 г.

Общо за периода 2014-2016 г. са извършени следните дейности:

- Обучени са 792 земеделски производители (със 750 в повече спрямо целевата стойност за 2016 г.
- Консултирани са 3 194 земеделски стопанства

През 2016 г. , с изменение на ПРСР 2014-2020 г., е въведена възможност по Мярка 4.1 "Инвестиции в земеделските стопанства" да се подпомагат проекти, включващи инвестиционни разходи за водоспестяващи технологии в земеделските стопанства.

Отчетните стойности на индикатора представляват броя на обучените лица от НССЗ по мярка 111 от ПРСР 2007-2013 г. и извън нея, както и лица получили консултантски пакет А2Б по под мярка 2.1.1. или консултантски пакети по под мярка 2.1.2 по мярка 2 от ПРСР 2014-2020 г.;

Добавена е отчетна стойност за брой консултирани лица, тъй като през отчетния период са предоставяни консултации във връзка с мярката.

Приоритетна ос 2: НАМАЛЯВАНЕ НА ЕМИСИИТЕ МЕТАН ОТ БИОЛОГИЧНАТА ФЕРМЕНТАЦИЯ В ЖИВОТНОВЪДСТВОТО

Мярка 1. Насърчаване на екстензивно пасищно отглеждане на животните.

Описание на мярката и дейностите по изпълнението

В ПРСР 2014-2020 г. не е заложена специална мярка, касаеща конкретно инвестиционна подкрепа за екстензивно пасищно отглеждане на животни. Земеделските стопани могат да получат финансова помощ за такива инвестиции в рамките на мярка 4.1 "Инвестиции в земеделските стопанства" на Програмата.

В ПРСР 2014-2020 г. не е предвидена отделна финансова помощ за екстензивно поддържане на пасища. Такава подкрепа, независимо от начина на поддържане на пасищата, се осигурява по мярка 10 "Агроекология и климат" и мярка 11 "Биологично земеделие."

Отчетните стойности на индикатора за брой обучени животновъди представляват обучените лица от НССЗ по мярка 111 от ПРСР 2007-2013 г. и извън нея, както и лица получили консултантски пакет А2Б по под мярка 2.1.1. или консултантски пакети по под мярка 2.1.2 по мярка 2 от ПРСР 2014-2020 г.;

Добавена е отчетна стойност за брой консултирани лица, тъй като през отчетния период НССЗ е предоставяла консултации във връзка с мярката.

За периода 2014-2016 г.:

- Обучени са 759 земеделски производители;
- Консултирани са 631 земеделски стопанства.

Оценка на ефекта

За периода 2014-2016 г. са обучени с 259 земеделски производители повече спрямо целевата стойност за периода.

Приоритетна ос 3: ПОДОБРЯВАНЕ НА УПРАВЛЕНИЕТО НА ОБОРСКИ ТОР

Мярка 1. Подобряване на съхранението и прилагането на оборски тор

Описание на мярката и дейностите по изпълнението

В ПРСР 2014-2020 г. не е определен отделен бюджет за реализация на инвестиции за изграждане на съоръжения за съхранение на оборски тор. Такива инвестиции могат да се подпомагат в рамките на бюджета по Мярка 4.1 "Инвестиции в земеделските стопанства"

Заложените в ПРСР 2007-2013 г. и ПРСР 2014-2020 г. мерки за подкрепа на консултации и обучения, свързани с мерките от НПДИК, не се предоставят самостоятелно, а в повечето случаи са част от консултантски пакет или са представени като приоритети за обучение. По тази причина не е предвиден отделен бюджет за консултиране и обучение на земеделски производители по НПДИК.

Договорените през 2014 г. по ПРСР 2007-2013 г. средства за инвестиции по прилагане на Директива 91/676/ЕИО на Съвета по отношение на опазване на водите от замърсяване с нитрати от земеделски източници са в размер на 29,3 млн. лева.

Индикатори и стойности за изпълнение на мярката:

- 50 животновъдни стопанства към края на 2014 г.
- 100 животновъдни стопанства към края на 2016 г.

- 300 инвестиционни проекта към края на 2014 г.
- 600 инвестиционни проекта към края на 2016 г.

Оценка на ефекта

За периода 2014-2016 г.:

- Обучени са 719 земеделски стопани повече спрямо целевата стойност

Към края на 2014 г.:

- 107 инвестиционни проекта по-малко от заложената целева стойност

Мярката е преизпълнена като спестените емисии за периода на изпълнение на мярката са 1502,55 тона CO₂ екв.

Мярка 2. Въвеждане на нисковъглеродни практики за преработка на оборски тор, напр. компостиране, преработка в биогаз в анаеробни условия

Описание на мярката и дейностите по изпълнението

В ПРСР 2014-2020 г. не е определен отделен бюджет за реализация на инвестиции за изграждане на съоръжения за преработка на оборски тор. Такива инвестиции могат да се подпомагат в рамките на бюджета по Мярка 4.1 "Инвестиции в земеделските стопанства"

Заложените в ПРСР 2014-2020 г. мерки за подкрепа на консултации и обучения, свързани с мерките от НПДИК, не се предоставят самостоятелно, а в повечето случаи са част от консултантски пакет или са представени като приоритети за обучение. По тази причина не е предвиден отделен бюджет за консултиране и обучение на земеделски производители по НПДИК.

Индикатора за изпълнение на мярката до 2020 г.:

- 200 обучени животновъдни стопанства към края на 2020 г.
- 2 моделни свинеферми ферми със средно 150 животни до 2018 г.
- 2 моделни кравеферми със средно 50 крави до 2018 г.

Оценка на ефекта

Общо за периода 2014-2016 г.:

- 487 обучени земеделски производители (обучени са с 400 повече земеделски производители в сравнение с целевата стойност за отчетния период);
- 410 консултирани земеделски стопанства, .

Добавена е отчетна стойност за брой консултирани лица, тъй като през отчетния период НССЗ е представлявала консултации във връзка с мярката от НПДИК.

Мярка 1. (Мярка с косвен ефект) Създаване на ресурсен център за нисковъглеродни практики за преработка на оборски тор.

Съгласно ТНПДИК е предвидено създаване на Ресурсен център. Ресурсният център е независимо специализирано звено към изследователски институти или НПО, който създава, събира и разпространява резултати от приложни научни изследвания и публикации, добри практики и опит по отношение на нисковъглеродните практики за преработка на оборски тор, адаптирани към българските условия и нужди на земеделските производители. От него би следвало да излизат и основните теми и подходи за обучението на земеделските производители, както и препоръки по отношение на мерките, които да се разработват и насърчават.

Оценка на ефекта

За периода на отчета мярката не е изпълнена.

Приоритетна ос 4: ОПТИМИЗИРАНЕ ИЗПОЛЗВАНЕТО НА РАСТИТЕЛНИ ОСТАТЪЦИ В ЗЕМЕДЕЛИЕТО

Мярка 1. Подпомагане на техническото обезпечаване на земеделските стопанства за обработване на почвата/стърницата, с очакван общ ефект 655 тона CO₂ екв. сумарно намаление към 2020 г.

Описание на мярката и дейностите по изпълнението

Към ПРСР 2014-2020 г. е разработена Тематична подпрограма за развитие на малки стопанства. Тя предвижда подкрепа на малки земеделски стопанства за инвестиции в материални активи (Подмярка 4.1.2. "Инвестиции в земеделски стопанства по Тематична подпрограма за развитие на малки стопанства" на ПРСР 2014-2020 г.).

Индикатора за изпълнение на мярката е 1000 подпомогнати стопанства x 10 ха към края на 2016 г.

Оценка на ефекта

За периода на отчета данните за подпомогнати стопанства все още не са налични.

Мярка 1. (Мярка с косвен ефект) Подобряване на информираността и знанията на земеделските производители по отношение на възможностите от използването на растителните остатъци и заплахите от паленето на стърнищата.

Заложените в ПРСР 2014-2020 г. мерки за подкрепа на консултации и обучения, свързани с мерките от НПДИК, не се предоставят самостоятелно, а в повечето случаи са част от консултантски пакет или са представени като приоритети за обучение. По тази причина не е предвиден отделен бюджет за консултиране и обучение на земеделски производители по НПДИК.

Съгласно НПДИК е предвидено провеждането на 1 информационна кампания/годишно и обучението на 1 500 фермера /годишно.

Оценка на ефекта

За периода 2014-2016 г. са:

- проведени 113 информационни срещи, с участието на 1 007 земеделски производители,
- изготвени са 3 информационни материала,
- обучени са 672 и
- консултирани 2 359 земеделски производители.

Отчетената стойност на индикатора към 2016 г. за броя на информационните срещи, свързани с мярката, включва срещите, организирани от НССЗ, или в които експерти на НССЗ са взели участие;

През периода НССЗ е предоставяла и консултации, свързани с мярката. В отчетната стойност за обучените лица, са включени лицата, обучени от НССЗ (по мярка 111 от ПРСР 2007-2013 г. и извън нея, както и лица получили консултантски пакет А2Б по под мярка 2.1.1. или консултантски пакети по под мярка 2.1.2 по мярка 2 от ПРСР 2014-2020 г.) по теми, свързани с мярката.

Приоритетна ос 5: ПОДОБРЯВАНЕ УПРАВЛЕНИЕТО НА ОРИЗИЩАТА И ТЕХНОЛОГИЯТА ЗА ПРОИЗВОДСТВО НА ОРИЗ

Мярка 1. Финансово подпомагане за подобряване на техниката и технологията на производство

Описание на мярката и дейностите по изпълнението

В ПРСР 2014-2020 г. не е определен отделен бюджет за реализация на инвестиции, свързани с подобряване на техниката и технологията за производство на ориз. Финансова помощ за такива инвестиции може да бъде предоставена в рамките на бюджета на Мярка 4.1 "Инвестиции в земеделските стопанства" на Програмата.

Съгласно НПДИК е предвидено да бъдат подпомогнати 10 производителя х 10ха към края на 2016 г.

В ПРСР 2014-2020 г. не е заложена специална мярка, касаеща конкретно оризопроизводството. За осъществяване на инвестиции производителите на ориз могат да се възползват от финансовото подпомагане по мярка 4.1 "Инвестиции в земеделските стопанства" на Програмата.

Оценка на ефекта

Към края на 2016 г. данни за подпомогнати земеделски производители все още не се налични.

Приоритетна ос 6: ПОВИШАВАНЕ ИНФОРМИРАНОСТТА И ПОЗНАНИЯТА НА ЗЕМЕДЕЛСКИТЕ ПРОИЗВОДИТЕЛИ И НА АДМИНИСТРАЦИЯТА ОТНОСНО ДЕЙСТВИЯТА И ЕФЕКТА ИМ ВЪРХУ ПРОМЕНИТЕ В КЛИМАТА

Мярка 1. (Мярка с косвен ефект) Създаване на специализирано звено към МЗХГ, отговарящо за изпълнение на политиката относно смекчаване на промените в климата и селското стопанство

Мярката не е изпълнена. Постъпило е предложение на МЗХГ мярката да отпадне, предвид следното:

На практика политиката за смекчаване на климата представлява пресечна точка на няколко политики. Формулирането и прилагането на мерки, имащи отношение към изменението на климата, попада в компетентността на множество звена в системата на МЗХГ. Считаме, че настоящата функционална структура на министерството позволява добра координация по въпроси, изискващи комплексен подход и допълняемост. В условията на бюджетни ограничения създаването на ново звено, ангажирано само с въпроси по климатичните промени, би било неефективно и неоправдано, с оглед необходимостта от ангажиране на допълнителен публичен ресурс.

Мярка 2. (Мярка с косвен ефект) Създаване и популяризиране на онлайн механизъм за измерване на емисиите на ниво земеделско стопанство/модел за симулиране на емисиите

За периода на отчета мярката не е изпълнена.

Мярка 3. (Мярка с косвен ефект) Обучения на администрацията на Министерство на земеделието, храните и горите (МЗХГ) на национално, областно и общинско ниво

За периода 2014 – 2016 г. от страна на МЗХГ мярката не е изпълнена.

Мярка 4. (Мярка с косвен ефект) Обучения на земеделски производители по подсектори в селското стопанство – животновъдство и растениевъдство

Обученията, свързани с мерките от НПДИК, не се предоставят самостоятелно, а в повечето случаи са част от консултантски пакет, поради което не може да бъде определен отделен бюджет за обучение на земеделски производители по НПДИК. Към края на 2016 г. са обучени 1144 земеделски производители по мярка 111 на ПРСР 2007-2013 г. и 205 извън нея.

Мярка 5. (Мярка с косвен ефект) Обучения на Националната служба за съвети в земеделието (НССЗ) на национално и областно ниво.

Обученията, свързани с мерките от НПДИК, не се предоставят самостоятелно, а в повечето случаи са част от консултантски пакет, поради което не може да бъде определен отделен бюджет за обучение на експерти по НПДИК. Към края на 2016 г. са обучени 45 експерти.

6. СЕКТОР „ЗЕМЕПОЛЗВАНЕ, ПРОМЯНА В ЗЕМЕПОЛЗВАНЕТО И ГОРСКО СТОПАНСТВО“

Кратка информация за мерките в сектора

Мерките, насочени към намаляване на емисиите на ПГ в сектор „Земеползване, промяна в земеползването и горско стопанство“, са групирани в четири приоритетни оси, както следва:

- **Приоритетна ос 1:** Увеличаване на поглъщането на парникови газове;
- **Приоритетна ос 2:** Съхранение на запасите от въглерод в горите;
- **Приоритетна ос 3:** Увеличаване потенциала на горите за улавяне на въглерод;
- **Приоритетна ос 4:** Дългосрочно задържане на въглерода в дървесни продукти.

СЕКТОР „ЗЕМЕПОЛЗВАНЕ, ПРОМЯНА В ЗЕМЕПОЛЗВАНЕТО И ГОРСКО СТОПАНСТВО“

Приоритетна ос 1: УВЕЛИЧАВАНЕ НА ПОГЛЪЩАНЕТО НА ПАРНИКОВИ ГАЗОВЕ

Мярка 1. Усвояване на „незалесени площи за залесяване“ в горски територии

Описание на мярката и дейностите по изпълнението

Увеличаването на горските площи има важна роля за компенсиране на емисиите от парникови газове в останалите сектори. С усвояването на незалесени площи за залесяване в горските територии в дългосрочен аспект ще нараства и капацитетът на горите като погълтител на парникови газове.

За периода 2013-2016 г. са усвоени в повече 1482,5 ха "незалесени площи" спрямо целевата стойност (250 ха усвоени площи за периода 2013-2016 г.).

Оползотворените средства за отчетния период изпълнение на мярката са 13 451 510 лв

Оценка на ефекта

В резултат спестените емисии за периода са 43 300.778 t CO₂ екв.

Мярка 2. Залесяване на площи на изоставени земеделски земи, голи, ерозирани и застрашени от ерозия територии извън горските територии

Описание на мярката и дейностите по изпълнението

С реализацията на мярката се постига увеличаване на поглъщането на парникови газове, смекчаване на въздействията от климатичните промени, а така също и опазване на биологичното разнообразие и защита на почвата от ерозия.

За периода 2013-2016 г. залесени изоставени земеделски земи, голи и ерозирани и застрашени от ерозия територии извън горските територии - с 1 005,5 ха повече спрямо целевата стойност (600 ха залесени площи за периода 2013-2016 г.).

Отчетени са залесените изоставени земеделски земи, голи, ерозирани и застрашени от ерозия площи извън горските територии, съгласно проведените инвентаризации на горските култури през периода 2013-2016 г., като оползотворения финансов ресурс за същия период е 12 443 850 лв.

Оценка на ефекта

Спестените емисии за отчетния период са 40 265.94 тона CO₂ екв.

Мярка 3. Увеличаване на площите на градски и извънградски паркове и зелени зони

Описание на мярката и дейностите по изпълнението

Направено предложение от МРРБ за промяна на индикатора за изпълнение "100 ха увеличени площи", като същият да придобие вида "Подобрената паркова среда, озеленени площи и детски площадки (кв. м)".

За периода 2014 – 2016 г. подобрените паркова среда, озеленени площи и детски площадки с подкрепата на Оперативна програма „Регионално развитие“ 2007-2013 г. са в размер на 4 726 757 млн. кв. м., а облагодетелстваното от обновена градска среда население е 4,4 млн. души.

По същата мярка се реализира и инструмент „Общи устройствени планове“. От 2015 г., въз основа на разпоредбата на § 123, ал. 2 и ал. 3 от Преходните и Заключителни разпоредби към Закона за изменение и допълнение на Закона за устройство на територията (изм. ДВ, бр. 98/2014 г.), МРРБ подпомага финансово изработването на общи устройствени планове на общините (ОУПО) на територията на Република България като разпределя средствата от държавния бюджет, които се предвиждат всяка година за дейността. Към момента са налице 185 бр. действащи споразумения за финансово подпомагане при изработването на ОУПО, сключени между МРРБ и общините. Финансовото подпомагане ще продължи и през следващите 2018 и 2019 г. По налична в МРРБ информация 19 общини, подпомогнати финансово по този ред, имат влезли в сила ОУПО.

В посочения период за отчетане – 2013 - 2017 г., 26 общини са подпомогнати финансово по същия ред от закритото Министерство на инвестиционното проектиране.

В допълнение, по реда на Закона за устройството на Черноморското крайбрежие министерството е възложило изработването на ОУП за пет Черноморски общини, като три общини са с влезли в сила действащи ОУПО. През 2017 г. предстои възлагане изработването на ОУП на още две общини.

Оценка на ефекта

Спестените емисии за отчетния период са 501,6 тона CO₂ екв.

Мярка 4. Възстановяване и устойчиво управление на влажните зони. Опазване и съхранение на влажни зони в горски територии, торфища, мочурища

Описание на мярката и дейностите по изпълнението

В отчетния период се изпълняват следните проекти:

- Проект "Опазване и възстановяване на 11 типа природни местообитания край реки и влажни зони в 10 Натура 2000 места в българските гори", финансиран по програма LIFE+ на Европейския съюз със срок до 2013 г. Проектът е на обща стойност 1 236 834 евро, в т.ч. 615 199 евро съфинансиране от ЕС. Проектът цели опазване и възстановяване на редки и застрашени растителни и дървесни видове. Проект „Възстановяване и опазване на алувиални гори от хабитат *91E0 в защитени зони по НАТУРА 2000 и моделни територии в България“. Проектното предложение е на стойност 537 056 евро, с период на изпълнение 01.09.2014 г. - 28.02.2019 г.
- Проект „Подобряване на природозащитния статут на приоритетно за опазване природно местообитание 91D0 – Мочурни гори в защитена зона BG 0001030 „Западни Родопи“, с бенефициенти ИАГ и ИБЕИ по програма „LIFE“ на ЕС.
- За възстановяване на местообитания в част от влажните зони в България се реализират два проекта, с финансовата подкрепа на програма LIFE+. Площите по двата проекта са общо 106,4 ха.

- На територията на ПП „Рилски манастир” са изградени 60 м дървени скари по туристическа пътека Рибни езера - Сврадливо езеро за опазване на естествените местообитания на вида Рилска иглика (по проект на програма LIFE + на ЕС).
- За устойчиво управление на влажна зона Остров Ибиша е изготвен План за управление (ПУ) на поддържан резерват (ПР) „Ибиша“. Плана е на стойност 14 800 лв. и е финансиран от ОПОС 2007-2013.
- За устойчиво управление на влажна зона езеро Сребърна е изготвен ПУ на ПР „Сребърна“. Планът е на стойност 678 300 лв. и е финансиран от ОПОС 2007-2013.
- За управление на влажна зона Комплекс Ропотамо е изготвен ПУ на резерват „Ропотамо“. Планът е на стойност 7 3 200 лв. и е финансиран от ОПОС 2007-2013.
- За управление на влажна зона Атанасовско езеро ПУ на ПР „Атанасовско езеро“. Планът е на стойност 64 800 лв. и е финансиран от ОПОС 2007-2013.
- За възстановяване на горски природни местообитания в защитена зона BG0001004 „Емине – Иракли“ за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна осъществен Проект „Възстановяване на крайречно местообитание 91 F0 по поречието на р.Вая в имот от землището на с.Емона, община Несебър“. Проектът е на стойност 51 893 лв. и е финансиран от ПУДООС.
- По програма LIFE + и ОПОС са разработени планове за действие и са реализирани следните проекти за устойчиво управление на влажните зони:
 - План за действие за опазване на Тръноопашата потапница (*Oxyura leucoccephala*)
 - План за действие за опазване на Белоока потапница (*Aythya nyroca*)
 - План за действие за опазване на Голям воден бик (*Botaurus stellaris*)
 - План за действие за опазване на Малък корморан (*Phalacrocorax pygmeus*)
 В рамките на проект “Пилотна мрежа от малки защитени територии за опазване на растения от българската флора по модела на растителните микрорезервати” (Life08NAT/BG/279) са разработени планове за дейностите за опазване на 47 растителни видове, като находищата на някои от тях се намират във влажни зони,.

Оценка на ефекта

Спестените емисии в резултат на изпълнение на проектите са 3066,05 тона CO₂ екв.

Мярка 1. (Мярка с косвен ефект) Разработване на финансов механизъм за подпомагане на дейностите по създаване на нови гори

С финансиране от ПРСР - "Техническа помощ" екип на Лесотехническият университет разработи "Методика за определяне на средните стандартни цени за създаване на гори - залесителни и поддържащи дейности". Методиката е основата на финансовия механизъм по създаване на гори в изготвените подмерки "8.1" и "8.3" на ПРСР 2014-2020 г. и в проектите на наредби, установяващи реда за тяхното прилагане.

Мярка 2. (Мярка с косвен ефект) Анализ на ефективността на съществуващата нормативна база по регулиране на промените в предназначението на различните видове земи и изготвяне на препоръки за нейното усъвършенстване.

По мярката не са извършвани дейности в периода 2014 – 2016 г.

Приоритетна ос 2: СЪХРАНЕНИЕ НА ЗАПАСИТЕ ОТ ВЪГЛЕРОД В ГОРИТЕ

Мярка 1. Възстановяване и поддържане на ползащитните горски пояси и извършване на нови противоерозионни залесявания

Описание на мярката и дейностите по изпълнението

Постъпило предложение от страна МЗХГ и ИАГ за допълване на индикатора за изпълнение "350 ха възстановени горски пояси", като същият придобие вида "350 ха с възстановени горски пояси и извършени нови противоерозионни залесявания", тъй като мярката обхваща двата вида дейности.

Към края на 2015 г. са възстановени 24,5 ха полезащитни горски пояси и са създадени нови 5,4 ха пояси.

За периода 2014-2016 г. са извършени противоерозионни залесявания върху 2001 ха.

Оценка на ефекта

Спестените емисии за отчетния период са 47 716.98 тона CO₂ екв.

Мярка 1. (Мярка с косвен ефект) Подпомагане опазването и поддържането на гори с висока консервационна стойност и екстензивен подход при тяхното ползване

За изпълнение на мярката през 2013 г. е разработена и приета национална методика.

Дейностите по изпълнение на мярката включват процес на горска сертификация на държавните горски територии, в рамките на който се определят горите с висока консервационна стойност и се предвиждат мерки и дейности съгласно стандарта по сертификация за тяхното определяне и устойчиво управление.

В изпълнение на мярката са предприети следните допълнителни дейности:

- 109 303 ха гори са обявени във фаза на старост, във връзка с поет ангажимент към ЕС 10% от горите в НАТУРА 2000 да бъдат отделени в тази категория;
- обявени са нови 105 000 ха защитни гори с Решение на МС от 2015 г.

Мярка 2. (Мярка с косвен ефект) Опазване и подобряване състоянието на градските и извънградски паркове

Мярката се изпълнява. През 2014 г. с направените допълнения в Закона за регионалното развитие (ДВ, бр.22 от 11 март 2014 г.) бе въведено нормативно изискване общинските планове за развитие да съдържат мерки за ограничаване изменението на климата и за адаптацията към вече настъпилите промени (чл.13, ал.2, т.9). Общинските планове за развитие се приемат от общинските съвети по предложение на кмета на общината (чл.13, ал.3 от Закона за регионалното развитие).

Мярка 3. (Мярка с косвен ефект) Превенция на пожарите в горите чрез въвеждане на системи за ранно предупреждение

През отчетния период са изградени кули за ранно предупреждение за пожари в горите на територията на ДПП "Врачански балкан" и ДПП "Беласица". Разработени и изпълнени са 2 научно-приложни теми: „Разработване на методика за определяне на риска от горски пожари на територията на страната” и „Разработване на схема за разполагане на средства за наблюдение и откриване на пожари в горските територии на страната с оглед изграждането на единна система за наблюдение и автоматично откриване на пожари”.

В изпълнение на СПРГС 2014-2023 г. е разработена Програма за опазване на горите от пожари.

През 2015 г. в ДП и ДПП са изградени 17 автоматизирани системи за наблюдение и откриване на пожари, 14 от които са финансирани по ПРСР 2007-2013 г. и 3 по ОПОС 2007-2013 г.

Закупената техника и извършената текуща поддръжка на пътна инфраструктура са на обща стойност 14 000 000 лв.

Мярка 1. Увеличаване на гъстотата в изредените естествени и изкуствени насаждения

Описание на мярката и дейностите по изпълнението

Мярката предвижда дейности по увеличаване на гъстотата в изредените насаждения чрез подпомагане естественото им възобновяване или чрез други способи.

Индикатор за изпълнение на мярката е 2000 ха насаждения с увеличена гъстота за периода 2013-2016 г., с натрупване.

Мярката е преизпълнена, като по данни на МЗХГ за периода 2013-2016 г. - площите на насаждения с увеличена гъстота са 18 701,3 ха, което превишава целевата стойност с 16 201,3 ха.

Оценка на ефекта

Спестените емисии за отчетния период са 88 338,72 тона CO₂ екв.

Мярка 1. (Мярка с косвен ефект) Въвеждане на подходящи системи за стопанисване на горските насаждения в аспекта на променящите се климатични условия, целящи създаване на високопродуктивни и устойчиви смесени гори

В съответствие с индикатора за изпълнение на мярката е изпълнена научна задача - разработена е научна тема: "Трансформация на иглолистни култури създадени в ареала на широколистните дървесни видове, в насаждения с естествен семенен произход".

Използваните средства от бюджета на ИАГ за периода 2013-2016 г. са 27 000 лв., предоставени от бюджетна линия за научното обслужване на ИАГ.

Мярка 2. (Мярка с косвен ефект) Подпомагане увеличаването на дела на сертифицираните гори

Към края на 2016 г. са сертифицирани общо 1 162 700 ха държавни и частни гори, което отговаря на 54% постигнато изпълнение на поставената към 2020 г. целева стойност (групово сертифицирани по FSC 2 159 000 ха гори).

Използвани финансови ресурси за сертифициране на частни гори за периода 2013-2016 г. - 15 000 лв., които са предоставени от държавни предприятия по чл. 163 от Закона за горите (ЗГ), общини и частни лица.

Мярка 3. (Мярка с косвен ефект) Разработване на добри практики за създаване и управление на интензивните горски култури за добив на биомаса и за определяне на норми за остатъци от биомаса след сечта.

Мярката е изпълнена успешно, като към края на 2015 г. е изпълнена научна задача "Създаване на експериментална култура от перспективни клонове тополи (*Populus* sp.), с цел извършване на комплексна оценка на потенциала им за производство на биомаса", в рамките на която са разработени препоръки и указания за практическото им използване. Изготвените указания ще бъдат приложени върху две тестови площи за изпитване на нови клонове тополи, с общ размер 0,4 ха.

През отчетния период се работи по няколко задачи, свързани с установяване на възможностите за добив на биомаса от горски култури:

- Създаване на експериментална култура от перспективни клонови видове тополи (*Populus* sp.), с цел извършване на комплексна оценка на потенциала им за производство на биомаса" - изпълнява се от Института по гората към БАН.
- Определяне на използваемия потенциал на горската дървесна биомаса в Източна България и технологии за добива и преработката ѝ. Пазар на горскодървесната биомаса" - изпълнява се от ОСДГ Бургас
- Селекция и размножаване на местни черни, бели, сиви тополи - изпълнява се от ОСБРГДВ Свищов.

- Проект „Изпитване на клонове тополи от страни-членки на ЕС за производство на биомаса /бързорастящи видове/”

Използваните средства за периода 2013-2016 г. са 4 995 лв. и са предоставени по бюджетна линия за научното обслужване на ИАГ.

Приоритетна ос 4: ДЪЛГОСРОЧНО ЗАДЪРЖАНЕ НА ВЪГЛЕРОДА В ДЪРВЕСНИ ПРОДУКТИ

Мярка 1. (Мярка с косвен ефект) Разработване на част в новите стратегически документи за сектора горско стопанство, включващ мерки, насочени към подобряване на ролята и приноса на горите за повишаване натрупването на въглерод

Разработена е част в Национална стратегия за развитие на горския сектор в Република България 2013-2020 г. (НСРГСРБ) и в Стратегическия план за развитие на горския сектор 2014 - 2023 г. (СПРГС) в съответствие с индикатора на мярката като мерките са синхронизирани с НПДИК за периода 2013 – 2020 г.

Използван финансов ресурс за периода 2013-2016 г. за изпълнение на мярката:

- общо сума 132 000 лв., в т.ч.:
 - Изготвяне на Стратегически план за развитието на горския сектор в РБ 2014-2023 г. - 126 000 лв.
 - Издаване на брошура "Национална стратегия за развитие на горския сектор в РБ 2013-2020 г." - 6000 лв.

Мярка 2. (Мярка с косвен ефект) Разширяване употребата на дървесни продукти като заместител на продукти от невъзобновяеми, замърсяващи и енергоемки материали.

През 2016 г. е проведена една кампания за повишаване информираността и ангажираността на обществото и бизнеса за ползите, протичащи от повишената употреба на дървесни продукти. Дейностите се изпълняват в рамките на проект: "Регионални политики за устойчива биоенергия" - BIO4ECO, финансиран по програма INTERREG Europe на ЕС, който стартира през м. април 2016 г. В изпълнение на проекта е предвидено изработването на Национален план за действие за енергия от горска биомаса за периода 2018-2027 г.

7. СЕКТОР „ТРАНСПОРТ“

Основни мерки в сектора, разделени по 4 приоритетни оси както следва:

- **Приоритетна ос 1:** Намаляване на емисиите от транспорта
- **Приоритетна ос 2:** Намаляване потреблението на горива
- **Приоритетна ос 3:** Диверсификация на превозите
- **Приоритетна ос 4:** Информирание и обучение на потребителите

СЕКТОР „ТРАНСПОРТ“

Приоритетна ос 1: НАМАЛЯВАНЕ НА ЕМИСИИТЕ ОТ ТРАНСПОРТА

Мярка 1. Рехабилитация и модернизация на съществуваща пътна инфраструктура за осигуряване оптимални скорости на движение при оптимален режим на движение на автомобилните двигатели

Описание на мярката и дейностите по изпълнението

За периода 2013– 2016 г. са рехабилитирани и модернизирани участъци от Републиканската пътна мрежа. В таблица Т-1 е представена подробна информация за участъците, стойността на проектите, източника на финансиране и срока за реализацията им.

Оценка на ефекта

Спестените емисии за отчетния период са 412 352 тона CO₂ екв.

Мярка 2. Въвеждане на интелигентни транспортни системи по републиканската пътна мрежа и в градска среда

Описание на мярката и дейностите по изпълнението

Интелигентните транспортни системи (ИТС) обхващат широк диапазон от технически решения, предназначени за усъвършенстване на транспорта чрез подобряване на мобилността и повишаване на безопасността в пътния трафик. Телематиката (комбинация от телекомуникации и информатика) използва модерни технологии за посрещане на транспортните нужди.

Директива 2010/40/ЕС относно рамката за внедряване на интелигентните транспортни системи в областта на автомобилния транспорт и за интерфейси с останалите видове транспорт е транспонирана в българското законодателство с два документа: Закон за автомобилните превози (глава шеста „а”, член 90а и член 90б) и Наредба за условията и реда за внедряване на интелигентните транспортни системи в областта на автомобилния транспорт и за интерфейси с останалите видове транспорт, приета с ПМС № 14 от 21.01.2013 г. Към министъра на транспорта, информационните технологии и съобщенията е създаден съвет, който да подпомага неговата дейност по координираното внедряване на ИТС в областта на автомобилния транспорт.

По приоритетна ос 1 „Устойчиво и интегрирано градско развитие” на ОП „Регионално развитие“ 2007 – 2013 г. (ОПРР) се осъществяват проекти за модернизиранието на градския транспорт на седем големи града на България: София, Бургас, Пловдив, Варна, Стара Загора, Русе и Плевен. Основната им цел е осигуряването на достъпност и сближаване чрез ефикасни и устойчиви градски транспортни системи, включващи и използването на интелигентни транспортни системи, както и подобряването на екологичната обстановка в градовете. Тези проекти се намират в различен стадий на реализация, според финансовите възможности на общините. Столична община изпълнява „Проект за интегриран столичен градски транспорт“, в който е заложен компонент „Внедряване на интелигентна информационна система за управление на трафика“, чрез който се цели адаптирано управление на светофарните уредби на натоварените кръстовища, включени в нея.

За периода 2013 – 2016 г. са финансирани 3 проекта за интелигентни транспортни системи. По подробна информация е разписана по долу:

- Проект „Интегрирана система за анализ и оценка на трафика по Автомагистралите и I-Ви клас пътища на територията на Република България, които са част от TEN-T”¹

¹ <http://www.optransport.bg/page.php?c=35&d=1676>

Той се финансира по приоритетна ос 2 „Развитие на пътната инфраструктура по Трансевропейските и основни национални транспортни оси” на ОП „Транспорт“ 2007 – 2013 г. (ОПТ) и е част от нова рамка за финансиране на транспортната инфраструктура. Реализацията му пряко отговаря на концепцията за внедряване на интелигентни транспортни системи (ИТС) в областта на автомобилния транспорт, което е залегнало в Директива 2010/40/ЕС относно рамката за внедряване на интелигентните транспортни системи в областта на автомобилния транспорт и за интерфейса с останалите видове транспорт.

В резултат от изпълнението на проекта са изградени 100 бр. автоматични записващи пътния трафик устройства (АУЗПТ) и 3 бр. автоматични устройства за следене на метеорологични условия (АУСМУ) заедно с прилежащото им оборудване. Данните, които се получават от тях спомагат за намаляване на замърсяването в следствие на оптимизираното време за пътуване.

Разработена е информационна система с уеб портал и мобилно приложение за събиране, управление и анализиране на данните и статуса на всички пътни обекти и съоръжения по TEN-T мрежата на територията на България. Тя е интегрирана с ГИС системата на Агенция „Пътна инфраструктура“ (АПИ).

- Проект „Подготовка на Агенция „Пътна инфраструктура“ за изпълнение на пътни проекти през програмен период 2014 – 2020 г. чрез подобряване на ефективността при събирането и обработката на данни за трафика по Републиканската пътна мрежа“²

Една от предвидените дейности по проекта е разработване и въвеждане в АПИ на интелигентна информационна система (ИИС), включваща: автоматизирано събиране на данни за трафика от I и II клас пътища, предоставяне на данни за пътната обстановка в реално време за потребители на РПМ и обратна връзка към АПИ, поставяне на 6 броя автоматични устройства за следене на метеорологичните условия, както и доставка, монтаж и внедряване на система от пътни знаци с възможност за дистанционно изменение по главните пътни направления.

Обща стойност на проекта е 6 000 000 лв., предоставени от ОП „Техническа помощ“.

В края на м. септември 2015 г. АПИ въведе безплатно мобилно приложение LIMA, предоставящо на водачите на пътни превозни средства информация в реално време за актуалната пътна обстановка, предложения за алтернативни маршрути, препоръчителна/максимална скорост, статус на пътни участъци и съоръжения; инциденти и превенция; автоматично определяне на проблемни участъци и налагане на ограничения, обратна връзка с ползвателя и др. Приложението може да се използва от мобилни телефони и таблети с операционни системи Android, IOS и Windows Mobile, персонални или преносими компютри с уеб браузър на интернет адрес <http://lima.api.bg>. Предоставената информация обхваща около 40 000 км пътища, от които 20 000 км републикански и 20 000 км общински.

- Проект „Оптимизиране на Агенция „Пътна инфраструктура“ за управление на програми и проекти, финансирани с Европейски средства“, финансиран от ОП „Регионално развитие” 2007 – 2013 г.³

² <http://umispublic.government.bg/srchProjectInfo.aspx?org=beneficient&id=120053>

³ <http://umispublic.government.bg/srchProjectInfo.aspx?id=57482>

Дейност 2 на този проект представлява: изграждане на система за автоматизирано събиране на данни за трафика по автомобилните пътища в Република България. С осигурения финансов ресурс е изградена система от 120 автоматични устройства, записващи трафика по пътищата от второкласната и третокласната пътна мрежа с операционен и анализиращ софтуер на пунктовете, дефинирани от Агенция „Пътна инфраструктура”.

Оценка на ефекта

Спестените емисии за отчетния период са 217 967,142 тона CO₂ екв.

Мярка 3. Увеличаване дела на биогоривата

Описание на мярката и дейностите по изпълнението

Биогоривата са горива, произведени от биомаса и се използват в транспорта. Те разнообразяват енергийния баланс и намаляват зависимостта от минерални горива.

Основните видове биогорива са биоетанол, биодизел, биогаз, синтетични биогорива, биоводород, чисти растителни масла. В България най-перспективни са проекти за производство на биоетанол и биодизел.

През 2013 г. и 2014 г. потребените количества биогорива в сектор Транспорт, отговарящи на критериите за устойчивост са съответно 104 ktоe и 111 ktоe, от които за 2013 г.: биодизел - 105 435 t (96 ktоe) и биоетанол - 12 568 t (8 ktоe) и за 2014 г.: биодизел - 106 321 t (96 ktоe) и биоетанол – 22 824 t (15 ktоe).

Оценка на ефекта

В транспортния сектор в 2013 г. и 2014 г. се наблюдава рязко увеличение на дела на биогоривата, в сравнение с предходните години, което от своя страна води и до съществено намаляване на емисиите на парникови газове от използването на енергия от възобновяеми източници в транспорта.

Съгласно таблица 6 от Третия национален доклад за напредъка на България в насърчаването и използването на енергията от възобновяеми източници, намаленията на емисии на парникови газове от използването на енергия от възобновяеми източници в транспорта за 2013 г. са 149 243 тона CO₂ екв., а за 2014 г. са 162 155 тона CO₂ екв.

Мярка 1. (Мярка с косвен ефект) Развитие и стимулиране ползването на „хибриден“ и електрически автомобилен транспорт.

Във връзка с развитието и стимулиране ползването на „хибриден“ и електрически автомобилен транспорт е разработена и приета Национална рамка за политика за развитие на пазара на алтернативни горива в транспортния сектор и за разгръщането на съответната инфраструктура в съответствие с Директива 2014/94/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 22.10.2014 г. за разгръщането на инфраструктура за алтернативни горива.

Към 31.12.2015 г. са регистрирани за движение по пътищата общо 632 електрически и 1 535 хибридни превозни средства. Съответно, за една година (спрямо 2014 г.) броят на електрическите превозни средства се е увеличил с 27%, а на хибридните – с 49%. По данни на Министерството на вътрешните работи, към 04.10.2016 г. броят на електрическите превозни средства е увеличен допълнително с 19%, а на хибридните превозни средства с около 40%.⁴

⁴ <https://opendata.government.bg/dataset/https-opendata-government-bg-dataset-new-group-c3305229-9a50-48de-99c9-2e1028e8eb8b/resource/3eb89bd5-c7d4-41ec-92c1-c6f4991d056f>

Мярка 1. Намаляване относителния дял на пътуванията с лични моторни превозни средства чрез подобряване и развитие на обществения градски транспорт и чрез развитие на немоторизирания транспорт.

Изпълнява се Програма за изграждане и реконструкция на транспортната инфраструктура на територията на Столична община за периода 2013 - 2016 г., приета от Столичния общински съвет с Решение № 108 по Протокол 35/28.02.2013 г. Програмата акцентира върху развитието на единна устойчива транспортно-комуникационна система, основаваща се на добре развита и качествена инфраструктура, гарантираща високо ниво на мобилност, качествена градска среда и удовлетвореност на гражданите и бизнеса. Програмата включва основни обекти на транспортната инфраструктура, които трябва да бъдат изградени или рехабилитирани в рамките на периода с различни източници на финансиране.

Разработена е и се осъществява дългосрочна програма на Столична община за развитие на велосипедния транспорт, включваща изграждане на велосипедни трасета и съпътстваща инфраструктура и подобряване на атрактивността и удобството на колоезденето, като реална алтернатива на личния автомобил за всички видове пътувания, при същевременно по-добра интеграция на колоезденето с другите начини на транспорт. За периода 2014-2016 г. са проектирани, рехабилитирани и изградени на велотрасета в различни части на София .

Столична община планира да въведе услугата „обществен велосипед” предимно в централната градска част. Тази услуга ще представлява електронна система за паркиране на специално обособени стоянки и отдаване на обществени велосипеди.

При изграждането, основните ремонти и рехабилитацията на основните градски артерии се залагат велосипедни трасета - при възможност.

По приоритетна ос 1 „Устойчиво и интегрирано градско развитие” на ОП „Регионално развитие“ 2007 – 2013 г. са осъществявани и се осъществяват проекти за модернизиранието на градския транспорт на седем големи града на България: София, Бургас, Пловдив, Варна, Стара Загора, Русе и Плевен. С изпълнението им за закупуване на метровлакове, тролейбуси и трамваи в цялата страна се спестяват 108 243 тона CO₂ екв./годишно.

Оценка на ефекта

За периода на 2012 – 2016 г. реализираните спестени емисии са 541 215 тона CO₂ екв.

Мярка 2. Развитие и стимулиране на велосипедното движение.

Описание на мярката и дейностите по изпълнението

Постъпило е предложение от Министерството на регионалното развитие и благоустройството за промяна на индикатора за изпълнение „км велосипедни алеи“, като същият да придобие вида „изградени/рехабилитирани пешеходни и велоалеи и тротоари (кв. м)“.

Инструментите за изпълнение на мярката са:

- Проектиране и изпълнение на нова инфраструктура за велосипедно движение
- Разработване на системи за ползване на общински велосипеди
- Обучения и кампании

За изпълнение на мярката и развитие и стимулиране на велосипедното движение за отчетния период са изградени/рехабилитирани пешеходни зони, велоалеи и тротоари с площ 1 773 548 кв.м. с подкрепата на ОП „Регионално развитие“ 2007 – 2013 г.

Разработена е и се осъществява дългосрочна програма на Столична община за развитие на велосипедния транспорт, включваща изграждане на велосипедни трасета и съпътстваща инфраструктура и подобряване на атрактивността и удобството на колоезденето, като реална алтернатива на личния автомобил за всички видове пътувания. При избора на трасета стремежът е за създаване на цялостна, относително непрекъсната веломрежа в градска среда, обвързване на веломаршрутите със спирките на метрото, както и се отчитат възможностите за съвместяване на пешеходно и велодвижение.

При изграждането, основните ремонти и рехабилитацията на основните градски артерии се залагат велосипедни трасета - при възможност.

Оценка на ефекта

В резултат на изпълнение на мярката през отчетния период са спестени 381 442 тона CO₂ екв.

Мярка 1. (Мярка с косвен ефект) Фискална политика за стимулиране на икономии и ограничаване потреблението на конвенционални горива чрез:

- ***данъчни облекчения за производителите и ползвателите на електромобили;***
- ***по-пълноценно приложение на принципите „замърсителят плаща“ и „потребителят плаща“.***

През периода 2013-2014 г. са приети редица облекчения, свързани с екологичните характеристики на превозните средства. С приемане на Закон за изменение и допълнение (ЗИД) на Закона за местните данъци и такси (ЗМДТ) (ДВ бр. 102 от 2012 г., в сила от 01.01.2013 г.) електрическите автомобили са освободени от годишен данък. Със следващият ЗИД на ЗМДТ (ДВ бр. 101 от 2013 г., в сила от 01.01.2014 г.) се запазва преференцията за собствениците на превозни средства с действащи катализаторни устройства, като допълнително се предоставят облекчения за собственици, чиито превозни средства отговарят на екологически категории Евро 3, Евро 4, Евро 5 и Евро 6. С приемане на допълнение в чл. 58, ал. 2 от ЗМДТ (ДВ, бр. 105 от 2014 г.) от 1 януари 2015 г. освен електрическите автомобили, от годишен данък са освободени и електрическите мотоциклети и мотопеди, с което се разшири кръгът на освободените от данък електрически превозни средства и се преодоля създадената неравнопоставеност при облагане на четириколесните и двуколесните електрически превозни средства.

Мярка 2. (Мярка с косвен ефект) Намаляване наполовина (50%) на МПС, използващи конвенционални горива в градския транспорт

За намаляване на моторните превозни средства (МПС), използващи конвенционални горива в градския транспорт за отчетния период са изпълнени следните проекти:

- Проект „Изпълнение на дейности за подобряване качеството на атмосферния въздух чрез закупуване и доставка на автобуси“, финансиран чрез ОП „Околна среда“ 2007 – 2013 г., бюджет на Столична община и средства на „Столичен автотранспорт“ ЕАД.

По проекта са доставени 126 бр. нови газови съчленени автобуси и специализирано оборудване към тях. Оползотворените финансови ресурси по проекта са 66 992 306,37 лв.

По Мярка „Намаляване на МПС, използващи конвенционални горива в градския транспорт до 2020 г.“ са:

- Закупени и пуснати в действие са 40 бр. тролейбуси на по-екологично гориво за община Плевен. Финансовите средства по проекта са 37 347 075 лв. и са осигурени от ОП „Околна среда“ 2007 – 2013 г.
- Закупени и пуснати в експлоатация за община Бургас:

- 28 броя нови автобуси SOLARIS URBINO 18 на дизелово гориво
- 39 броя нови автобуси SOLARIS URBINO 12 на метаново гориво
- 22 броя нови тролейбуси SOLARIS - оптимизиран двигател, с рекуперация
- 6 броя нови минибуси Karsan, дизелови
- 7 броя нови автобуси SOLARIS METROPOLIS 18, дизелови.

Към 2016 г. 100% от автопарка, обслужващ градската транспортна схема на община Бургас е подменен с превозни средства с по-екологично гориво. Постигнато е общо намаляване на моторните преводни средства, използващи конвенционални горива в градския транспорт (60% от обслужващия градската транспортна схема автопарк). Оползотворените средства по проекта са 55 610 608,63 лв. и са осигурени от ОП „Околна среда“ 2007 – 2013 г., общински бюджет и със средства на общинското транспортно дружество.

Мярка „Въвеждане на по-висок „евростандарт“ за автобусите от градския транспорт“. (Програма за опазване на околната среда на територията на Община Пловдив 2014 – 2020 г.).

През 2013 г. автобусите с Евро 0-4, представляват 84,7% от общия автопарк, обслужващ градския транспорт в Пловдив. През 2016 г. техният дял спада до 16,7%. Делът на автобусите с по-висок екологичен стандарт на двигателя (Евро 5,6 и ЕЕV) нараства от 15,3% до 83,3%. Освен за разширяване на мрежата 50 бр. от нововъведените автобуси (Евро5,6 и ЕЕV) са заменили 45 бр. с Евро 0 и 5 бр. с Евро 4. Към 31.12.2016 г. общият брой на автобусите, обслужващи транспортната схема на Община Пловдив е 300 бр., разпределени по вид гориво както следва: дизел – 258 бр., газ – 38 бр., природен газ – 4 бр., метан – 0 бр., биогориво – 0 бр. Финансовите средства са осигурени от фирмите-превозвачи, които имат сключени договори с Община Пловдив за обслужване на автобусните линии на общинската транспортна схема.

- Проект „Въвеждане на интелигентна транспортна система в гр. Стара Загора“ Дейностите по проекта включват изграждане на 1 бр. интелигентна транспортна система и на електронни информационни табла, подаващи информация в реално време на 119 спирки на градския транспорт. Ползите във време за ползвателите на градския транспорт възлизат на 1.52 средно млн.евро/год към 2016 г. Проектът е на стойност 5 730 895,50 лв. с ДДС и финансирането е осъществено от ОП „Регионално развитие“ 2007 – 2013 г.

- Проект „Развитие и стимулиране ползването на „хибриден“ и електрически автомобилен транспорт – община Стара Загора“

По проекта са закупени 8 бр. хибридни тролейбуса, 14 бр. нови нископодови тролейбуса, 55 нови автобуса – Евро 6. Изчислено е, че по проекта ще се постигне намаляване на емисиите CO₂ от транспорта – 188,25 средно т/год., както и ще нарастне дела на градския транспорт (включва хора с увреждания) – 0,48%. От общината очакват увеличение на пътуванията с градски транспорт – 393 829 средно пътувания/год. Проектът е на стойност 47 715 975,75 лв. с ДДС и финансирането е осъществено от ОП „Регионално развитие“ 2007 – 2013 г. и от ОП „Околна среда“ 2007 – 2013 г.

- Проект „Развитие и стимулиране на велосипедното движение – община Стара Загора.“

По проекта към края на 2016 г. са изградени велоалеи с обща дължина 7,924 км. Стойността на проекта е 1 858 523,00 лв. с ДДС с финансовата подкрепа на ОП „Регионално развитие“ 2007 – 2013 г.

- Проект „Рехабилитация на тролейбусната инфраструктура – стълбове и контактна мрежа по проект „Интегрирана система за градски транспорт на град Русе“.

Общата стойност на проекта е : 29 256 115,47 лв., като финансирането е осигурено от ОП „Регионално развитие“ 2007 – 2013 г.

Приоритетна ос 3: ДИВЕРСИФИКАЦИЯ НА ПРЕВОЗИТЕ

Мярка 1. Увеличаване дела на обществения електро-транспорт – железопътен, тролейбусен, трамваен, метро

За увеличаване дела на обществения транспорт са изпълнени следните проекти:

- „Модернизация на жп линията София – Пловдив в участъка Септември – Пловдив“

По проекта са изпълнени следните дейности – изграждане на железопътни линии; модернизиране на коловозни развятия в гарите, ремонт и модернизация на мостове. Проектът е финансиран от ОП „Транспорт“ 2007 – 2013 г. и е на обща стойност - 630 626 259,28 лв. Проектът е в процес на строителство и се очаква да приключи до края на м. март 2017 г.

- „Електрификация и реконструкция на жп линията Свиленград – турска граница“
По проекта е изпълнена реконструкция на 17,907 км. железен път. Проектът е финансиран от ОП „Транспорт“ 2007 – 2013 г. и е на обща стойност - 84 010 778,58 лв. Изпълнението на проекта е приключило. Обектът е приет за експлоатация с Разрешение за ползване № СТ-05-755/29.06.2012 г.

- „Подновяване на участъци от жп инфраструктурата по жп линия Пловдив – Бургас“

Дейностите по проекта са разпределени в следните етапи – Позиция 1 Изпълнена рехабилитация на железен път 21 км.; Позиция 2 Рехабилитация на железен път 120 км. и Позиция 3 Рехабилитация на железен път 150 км. Проектът е финансиран от ОП „Транспорт“ 2007 – 2013 г. По данни на НК „Железопътна инфраструктура“ към 31.12.2016 г. общата стойност на проекта е 384 460 815 лв. без ДДС.

Етап на изпълнение – Позиция 1: Издадено е Разрешение за ползване изх. № СТ-05-566/14.04.2014 г.; Позиция 2: Подписан е Акт № 15. Подписан е Акт № 16 за етапите от 1 до 11 (гара Стара Загора – гара Кермен). Издадено е Разрешение за ползване 6Т-05-1865/13.12.2016 г. за етапите от 1 до 11 (гара Стара Загора – гара Кермен), Позиция 3: Подписан е Акт № 15.

- Проект №BG161PO001-1.5.02-0001-C0001 „Проект за интегриран столичен градски транспорт“ (Компонент 5 включва доставката на 50 нови съчленени нископодови тролейбуси.)

По проекта са доставени и пуснати в експлоатация 50 нови съчленени нископодови тролейбуси. Проектът е финансиран от ОП „Регионално развитие“ 2007 – 2013 г. и е на обща стойност – 53 736 429,25 лв. (без ДДС).

- Проект № DIR-51315001-4-198 за „Изпълнение на дейности за подобряване качеството на атмосферния въздух чрез закупуване и доставка на трамвайни мотриси“

По проекта са доставени и пуснати в експлоатация 20 нови трамваи с нисък под за междурелсие 1009 mm. Проектът е на обща стойност 66 077 181,92 лв. (без ДДС), и е финансиран от ОП „Околна среда“ 2007 – 2013 г.

- Проект № 214-0319 „Проект за обновяване на транспортните средства в гр. София“

По проекта са доставени и пуснати в експлоатация 5 нови трамваи с нисък под за междурелсие 1009 mm. Проектът е на обща стойност 16 623 577,09 лв. (без ДДС) и е финансиран с кредит, предоставен на Столична община от Европейската инвестиционна банка (ЕИБ).

- Проект № 164 „Модернизирани трамваи за гр. София“

По проекта ще бъдат предоставени чрез дарение и доставка за „Столичен електротранспорт“ ЕАД на 28 модернизирани трамваи Ве 4/6 S. Трамваите ще бъдат доставени през 2017 г. Общата стойност на дарението е 3 000 000 швейцарски франка (без ДДС) и е предоставено по линия на Българо-швейцарската програма за сътрудничество.

- „Проект за разширение на метрото в гр. София Етап III, Лот 1 „Цариградско шосе – Летище София“ и Лот 2 „ж.к. Младост 1 – Бизнес парк в Младост 4“ на „Метрополитен“ ЕАД.

Дейностите по проекта включват изграждане на: тунелен метроучастък – 7,47 км., и на 7 бр. нови метростанции.

Лот 1 е въведен в експлоатация на 25.04.2015 г., а Лот 2 – на 31.08.2015 г. Оползотворените средства по проекта са 233 681 905,67 лв., които са предоставени от Европейски фондове с национално съфинансиране (ОП „Транспорт“ 2007 – 2013 г.) и други (общински бюджет и средства на „Метрополитен“ ЕАД).

- Проект „Доставка на 10 бр. метровлакове с дължина на влака 81м.±3м. за нуждите на „Метрополитен“ ЕАД, заедно с включената съответна окомплектовка към тях, в съответствие с техническите изисквания на Възложителя”.

По проекта са доставени 10 бр. метровлакове с включена окомплектовка, съгласно договора. Оползотворените средства по проекта са 80 173 250,15 лв., предоставени от Европейски фондове (ОП „Околна среда“ 2007 – 2013 г.), Столична община, „Метрополитен“ ЕАД. Проектът е изпълнен като част от втора фаза от „Проект за интегриран градски транспорт” с бенефициент Столична община.

- „Проект за разширение на метрото в гр. София, втори метродиаметър, участък от МС „Джеймс Баучер” до бул. „Тодор Каблешков” (Фаза 1 и Фаза 2)

Дейностите по проекта включват изпълнение на: тунелен метроучастък – 1,3 км., и на 1 бр. нова метростанция.

Етап на изпълнение – въведени в експлоатация Фаза 1 и Фаза 2 на 20.07.2016 г. Общата стойност на проекта е 42 339 209,31 лв., предоставени от Европейски фондове (ОП „Транспорт и транспортна инфраструктура” 2014 – 2020 г.), Столична община, „Метрополитен“ ЕАД. Финансирането е предоставено - за Фаза 1 по ОП „Транспорт“ 2007 – 2013 г. и за Фаза 2 по ОП „Транспорт и транспортна инфраструктура“ 2014 – 2020 г.

- „Проект за разширение на метрото в гр. София, Линия 3 Етап I, участък бул. „Владимир Вазов“ – ЦГЧ – ул. „Житница”.

Предвидените дейности включват изпълнение: на тунелен метроучастък от 7,8 км., на нови 8 бр. метростанции, на 1 бр. депо за метровлакове и доставка на 20 бр. метровлакове.

Общата стойност на проекта – Етап I е: 779 746 819,21 лв., предоставени от Европейски фондове с национално съфинансиране (ОП „Транспорт и транспортна инфраструктура” 2014 – 2020 г.), Столична община и „Метрополитен“ ЕАД.

- „Проект за разширение на метрото в гр. София, Линия 3, Етап II, участък ул. „Житница“ – жк. „Овча Купел“ – Околовръстен път”.

Дейностите по проекта включват изпълнение: на тунелен метроучастък – 3,8 км. и на нови 4 бр. метростанции. Общата стойност на проекта, Етап II е: 201 969 415,89 лв. финансирани от Европейски фондове с национално съфинансиране (ОП „Транспорт и транспортна инфраструктура” 2014 – 2020 г.), Столична община и „Метрополитен“ ЕАД. Етап на изпълнение – очаквано сключване на договор за безвъзмездна помощ през I тримесечие на 2017 г.

Оценка на ефекта

За периода на отчета мярката е изпълнена, а спестените емисии 457 200 тона CO₂ екв.

Мярка 2. Развитие и изграждане на интермодални терминали за комбинирани превози

Описание на мярката и дейностите по изпълнението

Мярката цели реализирането на двустранен ефект, изразяващ се от една страна в увеличаване степента на използваемост на по-екологичните видове транспорт и, от друга – в създаване на подходящи условия за увеличаване на добавената стойност от транспортна дейност, при общо намаляване на транспортните разходи за единица БВП.

За периода 2014 – 2016 г. е изпълнен проект „Изграждане на интермодален терминал в Южен централен район на планиране в България – Пловдив“. Изпълнени са дейности по проектиране на терминала. Терминалът е изграден и на 28.10.2016 г. е

предаден от изпълнителя на НК „Железопътна инфраструктура“. Общата стойност на проекта е 11 873 910,00 лв., финансиран от ОП „Транспорт“ 2007 – 2013 г.

За отчетния период е планирано изграждането и на интермодален терминал (ИМТ) в Северен централен район на планиране в България – Русе. Поради промяна в политиките на Министерството на транспорта, информационните технологии и съобщенията (Управляващ орган на ОП „Транспорт и транспортна инфраструктура“) към момента приоритетността за изграждане на ИМТ Русе е в процес на преразглеждане, а финансирането – на преценка. Общата стойност на проекта е 4 195 300 лв., като към 31.12.2016 г. са изплатени следните средства – 3 914 424,60 лв., предоставени от ОП „Транспорт“ 2007 – 2013 г.

Оценка на ефекта

За периода на отчета мярката е изпълнена, а спестените емисии 81 374,4 тона CO₂ екв.

Мярка 1. (Мярка с косвен ефект) Намаляване товарите в автомобилния транспорт над 300 км. чрез прехвърляне към други по-екологични видове транспорт, например железопътен

През периода 2014 – 2016 г. са извършени следните превози посредством железопътен транспорт и на разстояние на 300 км.:

- Транзитен железопътен превоз на автомобилни ремаркета от Турция за Германия и обратно като в резултат са превозени 80 764 016 брутотонкм Русе – Свиленград и обратно – 521 км;
- Транзитен железопътен превоз на автомобилни ремаркета от Турция за Лихтенщайн и обратно като в резултат са превозени 9 532 962 брутотонкм Свиленград – Драгоман и обратно – 387 км.

Мярката е изпълнена успешно

Мярка 2. (Мярка с косвен ефект) Свързване на централните мрежови летища – София, Варна, Бургас, Пловдив и Г.Оряховица с ЖП линии

Чл. 41, ал. 3 от Регламент 1315/2013 въвежда задължение на държавите-членки най-късно до 31.12.2050 г. да свържат летищата на своя територия, посочени като главни в част 2 от Приложение II към Регламента, с железопътната и пътната инфраструктура на Трансевропейската транспортна мрежа, като при възможност да се интегрират с високоскоростна железопътна мрежа. В приложението е определен статута на българските летища, а именно: Летище София е част от основната Трансевропейска транспортна мрежа, а летищата в Бургас, Варна, Пловдив и Горна Оряховица – част от широкообхватната Трансевропейска транспортна мрежа. Определени са и летищата, които подлежат на свързване с железопътната мрежа – общо 37 бр. в държавите-членки, сред които не попадат българските такива. В този смисъл страната ни няма ангажимент да изгради железопътна връзка до летище София, а и МТИТС няма такива планове в средносрочен план (за летищата, попадащи на широкообхватната мрежа няма такава изискване). **От 02.04.2015 г.** летище София е свързано с централната градска част и централна гара София чрез метролиния и се превърна в модерен мултимодален транспортен център.

Мярката е изпълнена успешно.

Приоритетна ос 4: ИНФОРМИРАНЕ И ОБУЧЕНИЕ НА ПОТРЕБИТЕЛИТЕ

Мярка 1. (Мярка с косвен ефект) Устойчива статистика на транспорта

Все още не е уточнено коя институция ще инициира този процес, ще бъде ли сформирана Междудомствена работна група, както и какви видове данни ще се докладват на Национален статистически институт (НСИ). Министерството на транспорта, информационните технологии и съобщенията (МТИТС) не е орган на

статистиката съгласно Закона за статистиката и не предоставя данни на НСИ. ИА „Морска администрация” и Главна дирекция „Гражданска въздухоплавателна администрация”, второстепенни разпоредители с бюджетни кредити към МТИТС, са органи на статистиката и предоставят специфични данни на НСИ. В тази връзка е необходимо да бъде отчетено, че следва да бъде разработена методология за исканите статистически данни преди да бъде изготвена включената в мярката наредба.

Мярка 2. (Мярка с косвен ефект) Информирани избор на превозно средство

ИА „Автомобилна администрация” към МТИТС работи активно за уеднаквяване на българското законодателство със законодателството на Европейския съюз в областта на автомобилния транспорт с цел намаляване на шума и замърсяванията на околната среда в резултат на вредните емисии от отработените газове от автомобилите, повишаване чистотата на атмосферния въздух.

Мярка 3. (Мярка с косвен ефект) Обучение за икономично шофиране.

По данни на отговорната институция – Министерството на транспорта, информационните технологии и съобщенията (ИА „Автомобилна администрация“) броят на обучените водачи и издадените карти за квалификация на водачите е следният:

- 2013 г. - 34 482 бр.;
- 2014 г. – 27 300 бр.;
- 2015 г. – 26 893 бр.;
- 2016 г. - 36 125 бр.

За периода от 2013 г. до 2016 г. общият брой на водачите преминали обучение е 124 800 бр.

8. МЕРКИ В ОБЛАСТТА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА

Кратка информация за мерките в сектора

Мерките в сектор „Образование и наука“, са групирани в две приоритетни оси, както следва:

- **Приоритетна ос 1:** Утвърждаване на тематиката за климатичните промени и редуцирането на емисиите на парникови газове в образователния процес;
- **Приоритетна ос 2:** Концентриране на научно-изследователската дейност към темата за редуциране на парниковите емисии и нейните секторни аспекти.

МЕРКИ В ОБЛАСТТА НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА

Приоритетна ос 1: УТВЪРЖДАВАНЕ НА ТЕМАТИКАТА ЗА КЛИМАТИЧНИТЕ ПРОМЕНИ И РЕДУЦИРАНЕТО НА ЕМИСИИТЕ НА ПАРНИКОВИ ГАЗОВЕ В ОБРАЗОВАТЕЛНИЯ ПРОЦЕС

Мярка 1. Създаване и прилагане на държавни изисквания/образователни стандарти за основното, средното и висшето образование

Средно образование:

С Наредба № 5 от 30.11.2015 г. е приет Държавният образователен стандарт за образователна подготовка. В изискванията за резултатите от обучението по някои образователни учебни предмети се предвижда включване на знания, умения и отношения, свързани с климата, неговото изменение и опазване.

С Наредба № 7 от 11.08.2016 г. е приет Държавният образователен стандарт за профилирана подготовка. В изискванията за резултатите от обучението по някои образователни учебни предмети се предвижда включване на знания, умения и отношения, свързани с климата, неговото изменение и опазване.

С Наредба № 13 от 21.09.2016 г. е приет Държавният образователен стандарт за гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование. В приложението за гражданското и екологичното образование е включена темата за климата. Темата е включена и в старите Държавни образователни изисквания и учебни програми, и се изучава към момента в българското училище по горепосочените учебни предмети.

Висше образование:

В съответствие с Мярка 1 в **Русенски университет „Ангел Кънчев“** са разработени учебни програми, магистърски курсове, поставени теми на дипломни работи и докторски дисертации, разработени теми по Фонд научни изследвания относно теми за Възобновяеми енергийни източници, Енергийна ефективност, Хибридни и електрически превозни средства, както и проблеми породени от емисиите на парникови газове.

В **Университет „Проф. д-р Асен Златаров“-Бургас** мярката се изпълнява чрез разработени програми и образователни модули, въведени в бакалавърските, магистърските, квалификационните и докторските програми за Нискоемисионен транспорт, включително електрически превозни средства; ВЕИ, проучване добив и енергийно оползотворяване на неконвенционални енергийни ресурси

Извънаудиторна дейност

Понастоящем се работи по проект на тема "Развитие на „виртуална електроцентрала“ за производство и доставяне на електроенергия от възобновяеми енергийни източници и/или природен газ, като за балансиране на мощностите в пиковите моменти (независещи от климатичните условия) ще се използва „Free-piston-linear-generator“ - безбутален линейен генератор, заедно с електролиза и горене на Водород. Партньор в проекта е немската фирма New Energy Development.

Във връзка с изпълнение на мярката в **Тракийски Университет, Стара Загора** са разработени програми и образователни модули (или техни отделни единици и елементи), въведени в бакалавърските, магистърските, квалификационните и докторските програми, засягащи секторните аспекти на отделянето на парникови газове и начините за тяхното намаляване от 2013 г. до сега.

В учебните планове на студентите бакалаври от всички специалности задължително се изучават дисциплините, включващи тематични единици за парниковия ефект и изменението на климата. В учебните планове на двете магистърски програми е включена задължителна дисциплина „Консултантски практики по смекчаване на последиците от изменението на климата, биологичното разнообразие, опазването на почвите и водите“.

Във връзка с изпълнение на мярката в **Химикотехнологичен и Металургичен университет София** са въведени в бакалавърските и магистърските програми теми свързани с енергийната ефективност и намаляване на емисиите на парникови газове.

В **Минно-геоложки университет „Св. Ив. Рилски“ – София** се изпълняват следните дейности:

„Разработени са програми и образователни модули, въведени в бакалавърските и магистърските програми, засягащи секторните аспекти на парниковото замърсяване и начините на неговото намаляване от 2013 г. досега“.

През 2013-2014 г., в катедра „Машинознание“ бяха разработени и приети нови учебни програми включващи актуални лекции и упражнения по ВЕИ, хибридни технологии, енергоспестяващи и иновационни технологии, енергоефективно проектиране и др.

В лаборатория 204А на катедра „Машинознание“ е конструиран и изработен лабораторен стенд, представляващ реактор с енергоспестяващо разбъркващо устройство и хоризонтално навита медна серпентина. По проект в същата лаборатория беше изградена и енергоефективна инсталация с модифициран „кипящ слой“, предназначена за термична обработка на зърнести нелепнещи материали от химическата, хранително-вкусовата и биотехнологична промишленост. Доказано ниските загуби в налягане, водят до ниски енергийни и експлоатационни разходи на

новото съоръжение и към него се проявява интерес от промишлеността. По проблемите на парниковите газове в катедра „Инженерна геоекология“ са въведени 2 дисциплини, а „Техники и технологии за производство и приложение на биогаз“ за специалност Тазова, горивна и пречиствателна техника и технологии”, III курс ОКС “Бакалавър” и “Биотехнологии за енергийни източници”, за специалност “Биотехнологии” IV курс ОКС “Бакалавър”.

Технически университет - София

В Енергомашиностроителния факултет са въведени дисциплини, изучаващи се в ОКС „Бакалавър“, свързани с ВЕИ и енергийната ефективност. Например: „Неконвенционални източници на енергия“, „Оползотворяване на нископотенциални източници на енергия“, „Възобновяеми енергийни източници“, „Оползотворяване на отпадна топлина от промишлени системи“, както и специалността "Енергопреобразуващи технологии и енергийна ефективност в сгради и промишлени обекти".

Научноизследователската лаборатория „Център за енергийни анализи“ е акредитирана за обследване на енергийна ефективност и сертифициране на сгради и промишлени системи. В нея се разработват и планове и програми за оползотворяване на ВЕИ и др. Екипът ѝ е в основата на разработването и актуализирането на националната нормативна база по енергийна ефективност.

По отношение на ОКС „Магистър“ се изучават специалности „Инженерна екология“, „Електрическа енергия от възобновяеми енергийни източници“ и др.

В рамките на проект Renewable Energy Studies in Western Balkan Countries (2013-2016.) с ръководител от българска страна проф. д-р инж. Любомир Димитров, са разработени магистърски и докторски учебни планове в областта на възобновяемите енергийни източници в Албания, Черна гора, Босна и Херцеговина“.

Мярка 2. Повишаване на познанията и квалификацията на преподавателския състав по въпросите, свързани с изменението на климата.

Съгласно информация предоставена от **Русенски университет**, преподавателите от университета са взели участие в конференции посветени на глобалното затопляне (ЯСПС - 2016 Букурещ, Румъния и ECOLOGICA-2016 Белград, Сърбия) и в проект "Съвременни методи за обучения и образователни дейности по енергийна ефективност и възобновяеми енергийни източници и технологии".

Аграрният факултет при **Тракийски университет Стара Загора** е взел участие като партньор по Международен проект „Енергийна ефективност и по-добро качество на млякото в българските ферми“. Проектът се реализира през периода 2013-2016 год. с финансовата подкрепа на Правителството на Норвегия чрез Норвежкия финансов механизъм в рамките на програмна област BG10 - „Иновации в зелената индустрия“.

В рамките на проекта са въведени три действащи пилотни инсталации за комбиниран добив на топлинна енергия от възобновяеми източници; (слънчеви колектори +пелетен котел+кондензен рекуператор) в следните животновъдни ферми: с. Момино село, община Раковски ЗП „Георги Матански“ с. Добродан, община Троян ЗП „Иван Данчев“ гр. Цар Асен, община Цар Асен ЗП „Йоткови“.

Химикотехнологичен и металургичен университет

Преподавателите от Химикотехнологичния и металургичен университет са участвали в ИВС Комитета по екология и здравеопазване, както и в конференция и дебат на тема „Климатични промени и модификации на разпространението на животински продукти“.

За повишаване квалификацията на преподавателите в **Минно- геоложкия университет „Св. Ив. Рилски“** се изпълняват следните дейности:

- Сътрудничество на преподавателите от катедра „Електрификация на минното производство“ с неправителствени и браншови организации за периодично информиране на специалистите за новостите и възможностите за повишаване на ефективността на електрическите уредби;

- Сключени са договори между МГУ и външни фирми за прилагане на енергийно-ефективни технологии за икономично използване на наличните ресурси.
- „Преподаватели от катедра „Руднична вентилация и техническа безопасност“ са участвали в международен курс по възобновяема енергия: „Оценка на ресурсите, обработка на данни, проучвания за осъществяване на мост, тълкуване, политика, управление, дизайн и приложения“.
- Разработени са проекти на тема: ”Неконвенционални източници на въглеродородни ресурси, технологии на добив и екологични предизвикателства” - ФНИ -2011-2012 г.“

Приоритетна ос 2: КОНЦЕНТРИРАНЕ НА НАУЧНО-ИЗСЛЕДОВАТЕЛСКАТА ДЕЙНОСТ КЪМ ТЕМАТА ЗА РЕДУЦИРАНЕ НА ПАРНИКОВИТЕ ЕМИСИИ И НЕЙНИТЕ СЕКТОРНИ АСПЕКТИ

Мярка 1. Практико-приложни научни изследвания

Изпълнителна агенция за насърчаване на малките и средните предприятия управлява и администрира проекти, осъществявани в рамките на Националния иновационен фонд на Република България. Изпълняваните проекти и процедури са насочени към насърчаване на иновациите и технологичното развитие. Фондът финансира предприятия, които реализират нови или значително усъвършенствани продукти, процеси или услуги, насочени към повишаване на иновативния потенциал и технологичното им равнище.

По сключените 50 договора по 7-ма конкурсна сесия, които са в процес на изпълнение, от тях финансиране са получили 44 научноизследователски развойни проекта и 6 проекта за техническа осъществимост.

Към момента се изпълняват три броя проекти, които са в процес на изпълнение, а именно:

- Проект с бенефициент „Феникс Метал“ ЕООД с проектно предложение - „Изследване и разработване на технологии за рециклиране на метални отпадъци” - в процес за прекратяване на договора;
- Проект с бенефициент „Мегахим“ АД с проектно предложение - „Научно-изследователска дейност за разработване на иновативна технология: синтетично изграждане на МК (микро капсули), реагенти на АЕРК (аерозолни еднокомпонентни разпенващи композиции)”.
- Проект с бенефициент „Комикон“ ООД с проектно предложение - „Разработка на модел и прототип на иригационен контролер и сензор за почвена влажност с безжична комуникация с нисък разход на енергия”,

Мярка 2. Фундаментални изследвания, свързани с редуцирането на емисии на парникови газове

„Чрез Фонд „Научни изследвания“ към Министерството на образованието и науката е финансирано изпълнението на 19 проекта, а чрез Програмата за научни изследвания и иновации Хоризонт 2020 - 11 проекта в областта на климата, околната среда, ресурсната ефективност и суровините“. По-подробна информация е предствена в Таблица ОН - 1 и Таблица ОН - 2.

Мярка 3. Повишаване на познанията и квалификацията на изследователския състав по въпросите на изменение на климата.

Не е налична информация за изпълнение на мярката.

IV. ОБОБЩЕНА ОЦЕНКА НА ПРИЛОЖЕНИТЕ МЕРКИ

Общата оценка на постигнатите и очаквани намаления на емисиите на парникови газове от изпълнените мерки е извършена след обработване на постъпилата в Министерството на околната среда и водите информация от всички заинтересовани институции и организации.

В концепцията и изпълнението на мерките на Третия НПДИК е залегнало съхраняването, рационалното и отговорно използване на ресурсите като ключова предпоставка не само за подобряването и опазването на околната среда, но и за постигането на устойчив икономически растеж и повишаване конкурентоспособността на българската икономика. Въвеждането на нисковъглеродни, енергийно ефективни и безотпадни технологии, както и оползотворяването и рециклирането на по-голямо количество отпадъци, допринася не само за общото намаляване на емисиите парникови газове, но и за повишаване на производителността и ресурсната ефективност. Създадени са възможности за откриването на нови източници на растеж и работни места чрез икономии на разходите, пазарна реализация на иновациите и по-добро управление на ресурсите през целия им жизнен цикъл.

Представените политики и мерките по сектори допринасят за намалението на емисиите на парникови газове в България. Общият ефект от изпълнението им гарантира постигането на правно обвързващите цели за страната ни по пакета „Климат и енергетика“, както и целите за енергийна ефективност.

Основни източници на финансиране за изпълнение на мерките са: структурните и кохезионният фондове на ЕС; Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони; донорски фондове на международните финансови институции като ЕБВР и Световната банка; Схемата за търговия с квоти на емисии на ЕС; националната Схема за зелени инвестиции; Националният фонд за енергийна ефективност; фонд „Козлодуй“; ПУДООС и др.

В резултат на анализа на изпълнените мерки от ТНПДИК може да се направи извода, че в сектор „Енергетика“ са спестени 80 % от спестените емисии на годишна база от действието на плана, следван от сектори „Транспорт“ – 7% и „Отпадъци“ 5%.

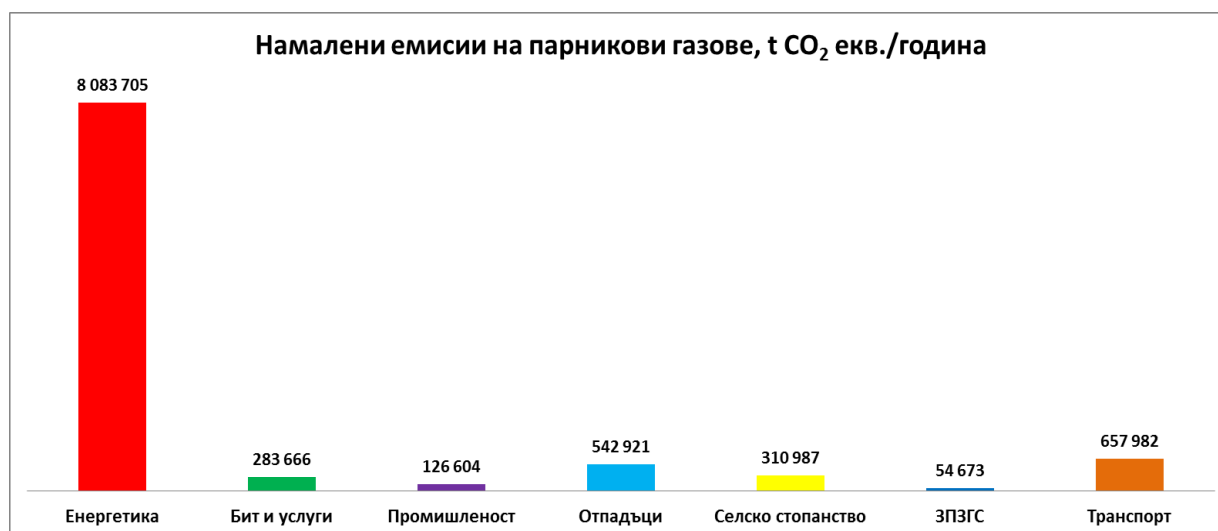
Разпределение на очакваните и спестени емисии по сектори:

- **Сектор „Енергетика“** – Очаквания ефект от изпълнение на мерките от плана за действие е 2 236 722 тона CO₂ екв./година спестени емисии. Реално спестените емисии се оценяват на 8 083 705 тона CO₂ екв./година, като е отчетено и че една от заложените мерки с пряк ефект не се изпълнява.
- **Сектор „Бит и услуги“** – Три от заложените мерки с пряк ефект не се изпълняват и в резултат са спестени 283 666 t CO₂ екв./година от очаквани 385 515 t CO₂ екв./година.

- **Сектор „Промисленост“** – Съгласно заложените мерки в сектора и очакван ефект от тяхното изпълнение - 751 841 t CO₂ екв./година са спестени 126 604 t CO₂ екв./година. При изчисленията е отчетено и че една мярка с пряк ефект не се изпълнява.
- **Сектор „Отпадъци“** – От изпълнените мерки в сектора са спестени 542 920 t CO₂ екв./година от очаквани 1 489 934 t CO₂ екв./година. Всички заложи мерки в плана се изпълняват.
- **Сектор „Селско стопанство“** – Заложените в документа мерки в сектора са преизпълнени и в резултат спестените емисии са 310 986 t CO₂ екв./година от очаквани 3 759 t CO₂ екв./година.
- **Сектор „Земеползване, промяна в земеползването и горско стопанство“ (ЗПЗГС)** – и в този сектор заложените мерки са преизпълнени и са спестени 54 673 t CO₂ екв./година от очаквани 10 128 t CO₂ екв./година.
- **Сектор „Транспорт“** – Съгласно заложените за изпълнение мерки в сектора е предвидено да се намалят емисиите с 730 459 t CO₂ екв./година. Данните за сектора показват че мерките се изпълняват успешно и спестените емисии са 657 982 t CO₂ екв./година.

За периода на действие на плана не е стартирало изпълнението на 5 мерки с пряк ефект в секторите „Енергетика“, „Бит и услуги“ и „Промисленост“. В сектор „Енергетика“ се изпълнява и мярка, чийто реален ефект може да бъде отчетен след периода на действие на плана.

На фигура 1 е представен в графичен вид ефекта от изпълнението на мерките във всеки от секторите, изразен в намалени емисии на парникови газове в t CO₂ екв./година.

Общият ефект от мерките във всички сектори, изразен в намалени емисии на парникови газове възлиза на 10 060 537 t CO₂ екв./година, което е с 4 452 177 t CO₂ екв./година повече от очаквания ефект от изпълнение на мерките (5 608 360 t CO₂ екв./година).